

THE BRITISH ESPERANTIST

(With which is incorporated "The Esperantist.")

The Official Organ of the British Esperanto Association.

VOL. III^a. N-RO. 27.

MARTO, 1907.

PREZO 3 PENCOJ.

KOSTO DE ABONO, AFRANKITE.

EN GRANDA BRITUJO.

Por unu jaro	.. .. .	3 ŝilingoj.
Unu numero	.. .. .	3 pencoj.

EKSTERLANDE.

Por unu jaro	.. .. .	0.80dol., 4.00fr., 3.00m.
Unu numero	.. .. .	0.07dol., 0.40fr., 0.30 m.

Abonoj estas akceptataj de la komenciĝo de ĉiu monato, kaj poŝtmarkoj estas akcepteblaj laŭ efektiva valoro. Sin turni al la Sekretario, 13, *Arundel-street, London, W.C.*

REDAKCIO.

Manuskriptoj, k.t.p., devas esti sendataj al la Redaktora Komitato, 13, *Arundel-street, London, W.C.*

Pri artikoloj la Komitato rezervas al si la rajton korekti la erarojn de stilo, k.t.p.

Ordinare oni ne povas resendi artikolojn neakceptitajn.

ANONCOJ.

Pri Anoncoj, sin turni al S-ro. C. A. G. Browne, 53, *Wych-street, London, W.C.*

ENHAVO.

A
PAGO

Incorporation of the B.E.A.	D. H. LAMBERT, B.A.	.. .. .	41
La Tria Kongreso.	LA TRIO POR LA TRIA.	(Dulingve)	42
Chronicle.	G. J. F.	.. .. .	43
London Classes.—Recent Lectures		.. .. .	45
Brita Kroniko.—Alilandaj Sciigoj		.. .. .	46
B.E.A. New Members, Council, Exams. &c.		.. .. .	47
Libraro kaj Gazetaro		.. .. .	48
Internacia Scienca Asocio Esperantista.—Konsulejoj		.. .. .	51
Esperanto kaj la Komercio		.. .. .	52
Korespondado.—Diversaĵoj		.. .. .	53
D-ro. Emile Javal.	HOBOMO	.. .. .	54
La Angla Lingvo kiel Lingvo Internacia.	Prof. LAVAL. (Dulingve)	.. .. .	56
La Opinio.—Hontinda Sendankemeco		.. .. .	58
Answers to Correspondents		.. .. .	59
F.K.I.		.. .. .	60

INCORPORATION OF THE B.E.A.

We hope that all our Members, or at any rate as many as possible, even at the cost of some personal inconvenience, will attend at 14, *Norfolk-street, Strand*, on Monday, the 11th inst. at 6.30 p.m., to record their votes in favour of the incorporation of our Association. For the information of those who are not in possession of the facts from Council meetings or monthly reports of its proceedings in this Gazette, it may be explained:—

(1) It is absolutely necessary, now that our membership is rapidly increasing, and the business of our Association is consequently growing in importance, that we should have a proper legal status to enable us to enter into contracts for the hiring of offices, purchasing of copyrights, publishing of books in the language, and to carry on the many other branches of work indispensable to the propagation of our Cause. Such a standing, too, will relieve us of the necessity of resorting to the kindness of individual Members, who up to now have so generously stood as guarantors for payment of rent and other expenses.

(2) Of the various schemes for procuring this result, it was at first decided that we should take steps to register our Association under the *Industrial and Provident Societies Act, 1893*, but, on applying for this purpose to the Registrar, he required such alterations in the scheme we submitted as would have so interfered with our constitution and powers as a propagandist body, that we were compelled to abandon this method. After further consideration and consultation with our legal advisers it has been found that registration under the *Companies Act, 1867, Section 23*, is the only one permissible that gives us a legal standing and at the same time is sufficiently elastic to allow us to propagate our cause without hampering and unnecessary limitations.

(3) Everything is now in order to carry out this last scheme, and it only remains for us to have the fiat of the general body of Members to proceed with it, as a matter of *technical formality*, in place of the former proposed registration under the Act above mentioned.

D. H. L.

LA TRIA KONGRESO.

Kongresaj aranĝoj bone progresas, kaj *La Trio* kore dankas ĉiujn helpantojn.

La ĉefaj fervojaj kompanioj de Granda Britujo jam konsentis fari rabatojn kaj eldonos biletojn, iro kaj reveno, po la ordinara unuobla irkosto kaj kvarono. Ili estos uzablaj de la 9a ĝis la 27a de Aŭgusto.

En la nomaro de eminentuloj, kiuj jam sciigis sian intencon ĉeesti, ni ĝojas trovi tiun de la konata ĥemisto, Profesoro Doktoro Ostwald, el Leipzig.

Grava ekspozicio de modelaj dometoj okazos en Gardena Urbo, apud Kejmbriĝo, kaj S-ro. Ebenezer Howard, la konata fondinto de la urbo, afable proponas konduki grandan aron da kongresanoj tien.

La Dekano kaj Kanonikaro de Ely (*elparolu: ili*) tre gastame promesas faciligi la viziton al la fama katedralo, kaj ankaŭ oferos teomanĝon al kelkaj vizitantoj.

La *Cambridge Scientific Instrument Company* proponis permesi al sciencamaj kongresanoj viziti tiun mondfaman fabrikejon.

Multaj personoj jam demandas pri la proksimuma kosto de loĝado kaj nutrado en la kongresa semajno. *La Trio* nun klopodas pri tiu grava afero. Cirkuleroj estas sendotaj al la gemastroj de la loĝejoj kaj hoteloj de Kejmbriĝo. Kutime loĝantoj prenas nur la fruan matenmanĝon en la loĝejo. *La Trio* esperas ke tiu aranĝo plaĉos, kaj ke kongresanoj tag- kaj vespermanĝos multope en la hoteloj kaj manĝosalonoj.

Inter la ludotaj teatraĵoj, estas *Box & Kox*, humoraĵa unuakta komedio, tradukita de nia klera samideano, Charles Stewart, M.A. (Cantab.). La verko eldoniĝos kiel Kongresa entrepreno, kosto 70c. afrankite. Ni konsilas, ke Esperantistoj ĝin legu grupe kaj familie. Estas nur tri roloj, kaj la scenejo estas facile aranĝebla. Pri aliaj teatraj ludoj ni poste anoncos.

La Trio jam klopodas pri la eldono de utila *Kongreslibro*, kiu, inter aliaj aferoj, enhavos sciigojn pri la vivado en Anglujo, fervojaj kutimoj, valoroj de moneroj, historieto kaj gvidlibreto al Kejmbriĝo. Ankaŭ, kiel aldono, estos fonetika angla frazlibro, kiun tre sindoneme verkas Kolonelo H. K. Gordon, aŭtoro de *La Burma Lingvo fonetike*, k.t.p. Ni esperas, ke tiu ĉi verko tre utilis al niaj neanglaj amikoj.

La Trio kore esperas, ke ĉiuj sekretarioj de la fakaj societoj frue organizos siajn aferojn, kaj sciigos kiom da kunvenoj ili deziras havi kaj donos proksimuman nombron de la ĉeestontoj. Tiel ni povos provizi taŭgajn ĉambrojn.

Apartan dankon ni ŝuldas al S-ro. P. D. Hugon, kiu nun faras diversajn tre ŝatatajn kursojn en Kejmbriĝo, kaj ankaŭ intertempe helpas Trianon Cunningham kiel privata sekretario.

En la aprila numero, ni esperas fari longan raporton kaj resumon de efektivigitaj aranĝoj, kosto de biletoj, kaj provizoran programon de la ĉefaj festenoj kaj ekskursoj.

Congress arrangements progress favourably, and *La Trio* heartily thank all helpers.

The principal railway companies of Great Britain have already consented to give reductions, and will issue return tickets at single fare and a quarter. They will run from August 9 to 27.

Among the list of eminent men who have already signified their intention of coming, we rejoice to find the distinguished chemical scientist, Professor Ostwald, of Leipzig.

An important exhibition of model cottages will take place at Garden City, and Mr. Ebenezer Howard, the well-known founder of the town, kindly offers to conduct a large party of congressists there.

The Dean and Chapter of Ely most hospitably promise to facilitate the visiting of the famous Cathedral, and also offer tea to a number of visitors.

The *Cambridge Scientific Instrument Company* have offered to allow scientific congressmen to inspect those world-famed works.

Many persons are already asking the approximate cost of lodging and meals during the Congress week. *La Trio* is now working at this important matter. Circulars are about to be sent to the keepers of lodgings and hotels in Cambridge. Usually lodgers take only breakfast in their lodgings. *La Trio* hope this arrangement will give satisfaction, and that Congressists will lunch and dine many together at hotels and dining-halls.

Among the plays to be acted is *Box and Cox*, a humorous one-act comedy, translated by our able friend, Charles Stewart, M.A. (Cantab.). The work will appear as a Congress undertaking, cost 7d., post free. We advise Esperantists to read it in groups and family. There are only three parts, and the scene is easily arranged. We shall announce other plays later on.

La Trio is already working at a useful *Kongreslibro*, which, among other features, will contain information re life in England, railway customs, money values, a history and guide to Cambridge. Also, as a supplement, there will be a phonetic English phrase-book, which is kindly being prepared by Colonel H. K. Gordon, author of *Phonetic Burmese*, &c. We hope this book will be most useful to our non-English friends.

La Trio sincerely hope that all secretaries of specialist societies will organise their arrangements betimes, and inform us how many meetings they want and the approximate numbers likely to be present. Thus we shall be able to provide suitable rooms.

We owe special thanks to Mr. P. D. Hugon, who is now giving various appreciated classes in Cambridge, and is also between while helping Triano Cunningham as private secretary.

In the April issue we hope to give a long report and *résumé* of arrangements, cost of tickets, and provisional programme of the principal festivals and excursions.

GUARANTEES RECEIVED JANUARY 15 TO FEBRUARY 14, 1907.—*Brought forward*, £1,200; G. Adelman, £10; Miss H. E. Boord, £10; J. C. Flügel, £10; Miss H. Fryer, £10; H. Powell Hughes, £10; Miss M. Hughes, £10; B. Joberns, £10; Miss E. S. Muir, £10; Miss C. O., £10; Miss Peckover, £10; W. Phillimore, £10; A. Tuke Priestman, £10; E. Wight, £10. Total, £1,330. The Trio most heartily thank guarantors and donors for their generous support.—LA TRIO POR LA TRIA, 13, Arundel-street, London, W.C.

CHRONICLE.

Herne Bay.—A second group has become necessary in this town, and meets on Tuesdays at seven o'clock, at St. Monica's, Canterbury-road. We are continually calling attention to the value of local Press notices, and it is, therefore, refreshing to note the above in the *Herne Bay Press* of January 26.

Kilmacolm.—A group has been formed here under the guidance of Mr. W. Parker and Mr. W. L. Walker. Inquirers will be welcomed at the Public School on Wednesdays at seven; and the enthusiasm manifested by the founders of the group should result in much good work. Full publicity has been insured by a friendly notice in the *Kilmacolm Advertiser* of February 2.

Branksome.—Mr. Alan Bechervaise has addressed a crowded audience in the Victoria Mission Hall on Esperanto, and aroused a great deal of interest in the subject. Literature was freely distributed and the seed thus sown must result in a harvest. Alderman H. S. Carter, who presided, alluded to the possibilities of the new language in the direction of establishing not only one speech but one brotherhood. True it is that this idealistic side of our movement supports us in our present struggle to spread the knowledge of this wonderful aid to gaining mutual understanding of speech among the nations. That achieved, how much mistrust will be swept away. The lecture was followed by a concert in which members of the Bournemouth Operatic Society and others took part.

Grimsby.—A new class has been commenced, as the result of the agitation of Mr. Archibald Shipway, who is now endeavouring to found a ladies' class. Mr. Shipway has been using the *Grimsby News*, securing the insertion of three items dealing with Esperanto, and will be pleased to reply to any inquiries from prospective members of his classes.

Northfield.—"The Aim and Scope of Esperanto," was the subject of a lecture at the National Schools, by Mr. Henry E. Pountney; and a class for the study of the language was formed at once. Thirty-three members have joined, and the class is affiliated with the local technical school. Mons. Paul Gatinais has kindly volunteered to act as teacher, and the workers in the Austin Motor Co.'s works are manifesting great interest in the movement. A charge of one penny per lesson is made to cover expenses. May Northfield make history! Its group secretary stoutly asserts that the village does not intend to be out of touch with the world in general.

Derby.—The secretary of the recently formed Derby Group is Mr. Rose, 89, *King Alfred-street*. He will be pleased to hear from anyone who can help to spread a knowledge of Esperanto in that district.

Hawick.—Under the auspices of the Hawick and District Literary Society, Mr. R. Miles lectured on Esperanto on the 4th ult. There was a good attendance at the Carnegie Library, and a long report of the proceedings appeared in the *Hawick Advertiser*.

Harrow.—An invitation in the local newspapers caused several enthusiasts to meet at Mustapha, Pinner-road, on January 29, and the Harrow Esperanto Society was formed, with Mr. B. E. Long, B.A. (Cambs.), as president, and Mr. C. H. Satterley (Dipl.), as secretary. Meetings will be held at the address given on Monday evenings from eight to nine o'clock, when

inquirers will be welcomed. The secretary reports a considerable increase in membership and a distinctly promising outlook, and mentions that he will be pleased to supply copies of the rules, and advice generally, to any prospective group members, on receipt of stamped envelope.

Dover.—The Mayor has offered prizes for the four members of the junior Esperanto class who make the greatest progress during the summer, and a dozen boys and girls have already entered their names. The ladies' class is working well, and it is gratifying to note that a large number of teachers are members of this section. The men's class has not been so well attended, and unless the "mere males" are to be left behind in the race, they must bestir themselves.

Bradford.—The annual meeting of this society has just been held at the Church Institute here. The report submitted by the secretary showed that good progress had been made during the past twelve months in spreading a knowledge of the language in the locality. Seven classes had been formed for its study, and twelve lectures had been delivered in various parts of the city. A separate group had also been formed at Shipley. Mr. Robert Whittaker, F.B.E.A., was elected president for the forthcoming year, and Mr. J. T. Holmes, 29, Norman-drive, Eccleshill, was reappointed secretary.

Brighton and Hove.—The Secretary (Miss E. M. Eklund) reports a very successful Social Gathering on January 24, when Mr. Dimsdale Stocker delivered an interesting lecture on "Telepathy," and Mr. A. J. Adams, of Hastings, called attention to the utility of Esperanto for the blind. Such gatherings do much to promote good feeling amongst students, and the Brighton and Hove Group is to be congratulated upon its enterprise.

Rathgar.—The *Irish Times* of January 22 contained an interesting letter from Mr. C. P. Blackham, claiming that Esperantists were working for "the promulgation of peace, goodwill and fraternity amongst the nations, tribes and languages of the world."

Boscombe.—On Thursday, January 24, an inaugural lecture and demonstration lesson was given by Dr. W. J. Clark, in Rothesay School, Boscombe. The headmistress, Miss York, has adopted Esperanto as a regular subject of the school curriculum. This is probably the first private secondary school for girls to adopt Esperanto as a regular school subject. The experiment will be watched with interest, and it is to be hoped that the experience of this school will encourage others to adopt the language. The pupils certainly seemed keen, and some displayed considerable power of understanding easily spoken sentences in Esperanto after half an hour's introduction to the language. In high-class schools, where French and German are taught and spoken, Esperanto, with its quick results and clear phonetic system, should certainly stimulate acquisition of good pronunciation and ease in speaking foreign languages. Some former pupils were present, and it is hoped that they will succeed in spreading an interest in Esperanto in Bournemouth.

Vickerstown.—We are pleased to hear from Mr. Milner, the president of the group, that the membership is increasing, and that many find good practice in corresponding with Esperantists in other lands. Thanks to the educational authorities of Barrow,

the meetings take place at Latona-street School, Thursday evenings, 7.30. The group is arranging their first Social, which will occur in March, and by invitation to non-Esperantists they hope to enlist many recruits.

Barrow.—The annual Social of this society was held on January 25. Both the President and the Secretary spoke concerning the objects and progress of Esperanto. Two of this season's members also addressed the company in Esperanto, and what is more made themselves well understood. Compare what is possible with French or German after the same period of study! Singing and recitation followed, and Esperanto literature was distributed.

Manchester.—The first grand Social of this society was held on February 9, the attendance being about seventy, and included visitors from Liverpool, Southport, St. Helens, Stockport, Bury, Oldham and Heywood. Mr. Lewis, F.B.E.A., of Liverpool, responded on behalf of the visitors, and moreover charmed the company by his rendering of two Esperanto songs. All were delighted, also, at the opportunity of entertaining a charming French samideanino, Mdlle. Gouin, of the Esperanto group of Rennes, who found herself quite at home, although possessing but a scanty knowledge of English. Mr. Crockford in leaving Manchester is handing over his secretarial duties to Miss Jennie Davies, 35, *Buckingham-street, Moss Side*.

Edinburgh.—The activities of this group range between grave and gay. On Wednesday, January 30, to mark the conclusion of the three elementary classes run by the society since October, forty-eight members sat for the Preliminary Examination of the B.E.A., the largest number which has yet entered for this examination at any of the British centres. The four local examiners, Messrs. Warden, Morrison and Page, Fellows, and Miss Muir, Dip., B.E.A., presided. The following Wednesday the members assembled in the Edinburgh Café, 70, Princes-street, Mr. John M. Warden, F.B.E.A., president of the society, in the chair. There was a crowded attendance, and the visitors included the Editor of the *Weekly Scotsman* and other journalists. While tea was being served an interesting competition was in progress. Everyone present had affixed to his or her coat or dress a piece of paper bearing an Esperanto word, and the gentlemen were set the task of translating the words borne by the ladies, the ladies undertaking those borne by the gentlemen. This expedient kept the company in constant movement and in excellent humour. A prize was awarded to the lady and the gentleman having the best list. The following was the programme:—Chorus, "L'Espero," sung by the company from post-cards published by the Trio; Song, "La Marvirino," Mr. Ford; Song, "La Melkistino," Mr. Boyd; Piano-forte Duet, Misses Niven; Recitation, "Cu esti at ne esti?" Mr. C. T. Macgregor; Song, "Sunbril' kaj Pluv'" (Sunshine and Rain), Miss McNeillie; Song, "Klementin'," Mr. Fred; Cornet Solo, Mr. Whitehead; Song, "La Pastro de Pompono," Mr. Kirkland; Song, "Mia Esperantistino," Mr. Page; Song, "Sonoriloj de Vespero," Mr. Boyd. Miss Frances W. Tait acted as accompanist. During an interval Miss Maud S. Yuille and Mr. G. D. Buchanan, two of four visitors from the Glasgow Group, voiced the salutations of the Glasgow Esperantists, between whom and the Edin-

burgh Esperantists most cordial relations exist. Opportunity was also taken to decorate with a *Verda steleto* each of those members of the society who had passed the Preliminary Examination the previous week. On Wednesday, February 13, the society commenced a new elementary class, in which forty-two enrolled, bringing up the membership of the society for the present session to 222. It is interesting to note that in this membership the sexes are exactly equally divided, there being 111 ladies and 111 men.

Glasgow.—Mr. R. J. McLaren has been appointed secretary of this group, and reports a very successful winter's work. Since last report a lecture has been given on the Geneva Congress by Mr. E. G. Smith, with the help of limelight views by Mr. Ian Wilson. The secretary read an interesting paper, "Mia Korespondado," showing photographs of many foreign correspondents, and reading extracts from the large and varied correspondence, showing how suitable Esperanto is for the discussion of matters personal, commercial, and flippant. Mr. W. A. Kerr gave an excellent paper on a visit to Iceland, also illustrated by limelight views. Since then we have had a most instructive lecture by Mr. Alexander Easson, S.S.C., of the Edinburgh Society, on "La Paco Meze de la Batalado." Most of these meetings have been reported by *The Glasgow Evening News*. A good discussion on Esperanto has just closed in that paper, and a two-column article by Mr. Easson appeared in *The Glasgow Herald*, a paper which just one year ago, in a leader, predicted the disappearance of Esperanto as surely as that of ping-pong. A beginners' class, instructed by Mr. McLaren, has been continued as an advanced one by the indefatigable president, Mr. J. C. Scott, and another very successful beginners' class is now being carried on. It has been a great blow to the society that Mr. Smith, owing to increasing professional duties, has had to resign. It was he who pulled the society together and arranged the visit of the Lyon Delegation. We are glad to hear, however, that the enthusiastic president is still at the head of affairs, and Mr. Smith has by no means severed his connection with the society.

Plymouth.—This group will meet for the future at 17, Mutley Plain. The weekly social meetings are very well attended, and many new members have been welcomed, including Spanish and French gentlemen.

Hull.—The first annual general meeting of the Hull Esperanto Society was held at the Central Secondary Schools on Wednesday, January 31. The President, Major Rishworth, opened the proceedings with a very interesting speech, in which he gave a brief outline of the birth of the club and commented with satisfaction upon its growth. The officers of the past year were unanimously re-elected. A vote of thanks to the secretary and treasurer for his services during the past year concluded the meeting. The increasing interest taken in Esperanto lately in this city is very encouraging, four lectures having been given within the space of nine weeks, all of which were very well attended, and at which a large quantity of Cefec's admirable Penny Key was sold, as well as some sixty O'Connor's Text-Books. An independent class of about fifteen, and also an independent group—the Park-street Unitarian Esperanto Society, composed of thirty members—were the direct results of these

lectures. Three classes are held every Wednesday night—learners, intermediate and advanced—at the above-mentioned school; a new class for learners, of fifteen members, having just been formed. The advanced class usually devote the first half-hour to the *Ekzercaro*, and during the rest of the evening each member reads a five-minute paper on a prearranged subject, and when all the papers have been read *tête-à-tête* discussions (changing partners every few minutes) on the subject take place, as this has been proved to be a better method than general discussion, wherein generally one or two only debate, and the others listen. Further facilities for speaking Esperanto are made by the advanced members on Saturday afternoons, when, weather permitting, country rambles or visits to museums or picture galleries are arranged.

Liverpool.—The special conversational class organised by Mr. G. D. Lewis affords a good opportunity for practice in speaking, and there ought soon to be many brilliant conversationalists in the club, thanks to his efforts. The class is held at the University on Tuesday evenings alternating with the general club meetings. At one of the recent meetings *Ebenezer Scrooge* was present, and received the awful visit of *Marley's Ghost*; both conversed in Esperanto, and in the words of the "Kristnaska Sonorado." On February 2 a most enjoyable evening was spent with our Manchester fellow Esperantists in their beautiful hall in Onward-buildings. A neat propaganda leaflet has been printed by the club, giving useful information as to meetings, classes, &c., names and addresses of club officers and teachers, and containing a notice of the coming Congress.

ESPERANTO CLASSES IN LONDON.

1. *Northern Polytechnic, Holloway-road.* Thursday evening. *Elementary*, 7 p.m. *Advanced*, 8.30 p.m. Instructor, G. L. Browne.

2. *L.C.C., Queen's-road, Dalston.* Friday evening. *Elementary*, 7.15 p.m. *Advanced*, 8.30 p.m. Instructor, G. L. Browne.

3. *L.C.C., Myrdle-street, Commercial-road, E.* Tuesday evening, 7.15 p.m. Instructor, G. L. Browne.

4. *London Esperanto Club, St. Bride's Institute, Bride-lane, E.C.* Friday, 7 to 9 p.m.

5. *L.C.C., "Hugh Myddelton" School, Corporation-row, Clerkenwell, E.C.* Instructor, P. D. Hugon.

6. *L.C.C., Blackheath-road, Greenwich, S.E.* Thursday. Instructor, Sidney Nicholl.

7. *L.C.C., Plough-road, Clapham Junction, S.W.* Tuesday, 7.15 and 8.30 p.m. Instructor, Harald Clegg.

8. *City of London College, White-street, E.C.* Tuesday, 6.30 and 7.30 p.m. Instructor, P. D. Hugon.

9. *Co-operative Institute, Plumstead.* Thursday, 8.30 p.m. Instructor, Harald Clegg.

10. *Working Men's College, Crowndale-road, St. Pancras, N.W.* Wednesday, 7.30 p.m. Instructor, G. L. Browne.

11. *Stepney Borough Reference Library, Bancroft-road, Mile End-road.* Wednesday, 7.30 p.m. Instructor, M. J. O'Keeffe.

The Principals will be pleased to furnish any further information.

RECENT LECTURES.

January 24.—BOSCOMBE, Rothsay School, Headmistress, Miss York. Lecturer, Dr. W. J. Clark, M.A. Esperanto adopted as regular subject of the school curriculum.

January 28.—NORTHFIELD, Worcestershire, National Schools, Mr. Henry E. Pountney. Class of thirty-three formed.

January 30.—BRANKSOME, near BOURNEMOUTH, Victoria Mission Hall, Mr. Alan Bechervaise. Chairman, Alderman H. S. Carter. A crowded and appreciative audience.

January 31.—CARLISLE, I.L.P. Mr. A. Christen. Class of seventeen started.

February 2.—CAMBRIDGE, Cambridgeshire Branch of the National Union of Teachers, Rev. J. Cyprian Rust and Triano Mudie. Fully 100 were present, and great enthusiasm was shown. A discussion followed Mr. Rust's address, and afterwards a large number of text-books, &c., was sold.

February 3.—ST. HELENS, Socialist Club, Mr. Alfred Griffin. Chairman, J. H. Stranding, J.P. Thirty members present. Class to be formed.

February 4.—HAWICK, Hawick and District Literary Society, Mr. Robert Miles. About seventy present.

February 4.—CHESTER, Newtown Smoking Parliament, Mrs. Annie H. Perry. Good audience and interesting debate.

February 7.—HIGHGATE, London, N., St. Andrew's Literary and Social Society. Mr. Montagu C. Butler, L.R.A.M. In the chair, Rev. J. W. Fall, M.A. Music by Esperanto Choir, a practical demonstration. An appreciative audience of about sixty present.

February 15.—RHOS, Hill-street Literary Society, Mr. G. Meirion Griffith, F.B.E.A. Chairman, Rev. R. Williams. Interesting discussion and good audience.

February 15.—LOUGHBOROUGH, Carnegie Library, Mr. W. H. Cook. Chairman, J. Upton, B.A. An interested audience of about 200.

February 18.—LEYTONSTONE, Colegrave Discussion Forum, Canhill-road, Mr. J. Kent. Interesting discussion followed.

February 19.—KEIGHLEY, Temperance Hall, Prof. Jos. Rhodes, F.B.E.A., lecture, with limelight views, on the Geneva Congress.

February 20.—GARSTON, Congregational Guild, Mr. Jas. Dow. Audience small but interested.

NOTICE IS HEREBY GIVEN that an Extraordinary General Meeting of the Association will be held at 14, Norfolk-street, Strand, London, W.C., at 6.30 p.m., on March 11, for the purpose of authorising the registration of the Association under the name of "The British Esperanto Association (Incorporated)," in pursuance of the 23rd Section of the Companies Act, 1867.

By Order of the Council,

S. NICHOLL, Hon. Sec.

Note.—The proposed registration under the Friendly Societies Act, as authorised by the last Annual General Meeting, was found to be impracticable.

BRITA KRONIKO.

Ni tre esperas, ke grupaj estraroj perdos nenian okazon por impresi sur siajn anojn la gravecon alestadi la venontan Kongreson. Ĉiaokaze, almenaŭ unu el ĉu grupo devus ĉeesti kaj estus bone, ke la membroj elektu unu el sia membraro kiu, reprezentinte ilin, poste estos preta plene raportoj kaj klarigi al ili kaj al estontaj neesperantistaj vizitantoj pri la okazintaĵoj ĉe la Kongreso, kiam ajn la okazo konvene prezentigis.

Kuraĝigaj raportoj alvenadas de la diversaj grupoj. De *Herne Bay* ni sciigas, ke nova kurso necesigis por kontentigi la bezonojn de tiuj, kiuj deziras lerni la lingvon: nova grupo formigis en *Kilmacolm* kaj ĉiuj interesataj estos ĝoje akceptataj ĉe la Publika Lernejo ĉiumerkrede je la sepa. Ni ĝojas sciigi, ke S-ro. Marshall, Dip. B.E.A., komencos, baldaŭ, instruadon de nia lingvo en ankoraŭ unu lernejo kondukata sub la aŭspicioj de la L.C.C. En *Glasgow*, de la tempo de nia lasta eldono, S-roj. Easson, Smith kaj McLaren paroladis al multaj aŭdantoj, kaj la *Glasgow Evening News* kaj *Glasgow Herald* malfermis siajn kolonojn por diskutado kaj rimarkoj pri la laboro de niaj tieaj sindonemaj amikoj. Antaŭ grandanombra ĉeestantaro en *Branksome*, S-ro. Bechervaise, A.C.P., paroladis pri nia afero en la Victoria Mission Hall, kaj Alderman H. S. Carter tre simpatie kaj kuraĝige traktis pri la celoj kaj espero de Esperanto. Kurso estas starigita en *Grimsby* per la penadoj de S-ro. Shipway kaj espereble baldaŭ ekzistas alia aparta kurso por sinjorinoj. De *Northfield*, S-ro. Pountney sendas bonajn sciigojn pri la entuziasma komenco de kurso, kaj ni forte opinias, ke ĝia sukceso estas certa sub lia energia kondukado. Nova grupo estas formata en *Derby* kaj la tiea sekretario deziras komuniki kun tiuj, kiuj konsentos aliĝi. Ekzistas agema propagando en *Hawick*, kaj la senlacaj penadoj de la sekretario por starigi novajn kursojn kaj interesigon de la tiea gazetaro estas tre laŭdindaj. De *Harrow* oni raportas pri nova grupo, kiu jam aliĝis al B.E.A. La *Dovera* urbestro promesis premiojn al kvar neplenaĝaj membroj, kiuj faras la plej bonan progreson dum la venonta somero. Tio ĉi estas sekunda ekzemplo; estas ja tre necese, ke ni varbu grandan armeon el la junularo, ni bezonas forte ilian vivecan energion por inspiri plenvivan aktivecon en la aferon. La lastan jaron ne malpli ol sep kursoj estas komencitaj kaj dekdu paroladoj faritaj en *Bradford*. El *Brighton* kaj *Hove* alvenas raportojn pri paroladoj traktantaj la utilecon de Esperanto por la blinduloj. El *Boscombe* ni ricevis sciigon pri la alprenado de Esperanto en la privata duagrada lernejo por knabinoj kondukata de F-ino. York, kaj D-ro. W. J. Clark certigas pri la intereso, kiun ĝi naskis inter la junaj fraŭlinoj. Kiel oni povas eltrovi per la "Chronicle," *Edinburgh* fiere tiras atenton al la fakto, ke ne malpli ol tridek ses el ĝia membraro ĵus sukcese plenumis la unuagradan ekzamenon. Tiu ĉi grupo sendube estas eltrovinta la sekreton, per kiu ĝiaj societaj kunvenoj povas esti ĉiam aranĝataj tiamaniere doni la plej multe da ĝuado kaj instruado. Strange, el membraro de 222, ĝuste 111 estas viroj kaj 111 virinoj. *Vickerstown* kaj *Barrow* sendas bonajn raportojn pri progreso ĝenerala, kaj en *Manchester* ĵus okazis la unua Festobalo, doninta bonegajn rezultatojn de la propaganda vidpunkto.

ALILANDAJ SCIIGOJ.

Maltujo.—S-ro. Agostino Levanzin, B.A., raportas pri la progresado de la du grupoj en Sliema, kiuj havas nun 40 kaj 36 anojn respektive. La lastan monaton li komencis kurson en la Kolegio de S-ta. Ignatius (Jezuita) antaŭ ĉirkaŭ 100 lernantoj, la Rektoro kaj Pastro J. F. Dobson (entuziasmo pri la lingvo) kaj aliaj.

Malaja Esperantista Asocio ĵus aliĝis al B.E.A. D-ro. Tunzelmann, sekretario, raportas, ke la societo jam havas 80 anojn. Adreso: Singapore.

Hindujo.—Oni skribas el *Agra* al S-ro. J. Blaikie: "Mi vin petas sendi al mi 50 ekzemplerojn de la 'Whole of Esperanto' por propagando. Mi vojaĝis Hindujojn sur la vaporŝipo *Persia* en Septembro, kie mi renkontis vian bofratinon, kiu al mi montris vian tradukon de *La Malbela Anasido*. Mia edzo kaj mi estas tre fervoraj Esperantistoj, kaj li ĵus fondis grupon en *Agra*.—M. H. Oertel." Kapitano G. Tacchi, el *Rawalpindi*, raportas, ke Esperanto mirinde disvastiĝas tra la *Panĝabo* (Nord-okcidenta Hindujo). Nun troviĝas almenaŭ unu lernanto en ĉiu lernejo, en ĉiu sekcio de la popolo.

Amsterdam.—La nova Turing-Klubo Esperanto (T.V.E.), starigita en tiu ĉi urbo, Septembro, 1906, jam faris grandajn progresojn. La celo de la klubo estas aranĝi por ĝiaj membroj vojaĝojn en Holando kaj eksterlande per la biciklo, vagonaro aŭ vaporŝipo. Vespere en la vintra sezono oni faras kursojn por la lernado de Esperanto lingvo, kiu nun havas multegon da subtenantoj en Holando. Por sciigoj, adresu: S-ro. A. Ulbrich, sekretario de Turing-Klubo Esperanto, Amsterdam.

Nova Zelando.—De S-ro. J. D. Watt, sekretario de la Esp. Klubo en Wellington, ni ricevis tre kuraĝigajn informojn. Li diras, ke Sir Joseph Ward, ĉefministro de Nova Zelando, faris tre favoran paroladon pri Esperanto, forte konsilante ĝian instruadon en la publikaj lernejoj de la regno. Pro la penadoj de la Esperantista Societo en Auckland, la Ministro de Publika Instruado, S-ro. G. Fowlds, ankaŭ favoras tiun ideon.

Ameriko.—S-ro. J. F. Twombly, sekretario de la *Amerika Esperantista Asocio*, skribas:—"Tiu ĉi asocio jam faris multe da propagando per financaj rimedoj nur tre malgrandaj. Ĝi respondis ĉirkaŭ 12,000 leterojn kaj vendis diversspecajn literaturaĵojn al pli multe ol 8,000 homoj. Ĝi tre helpis fondi ĉirkaŭ 20 grupojn. Multaj revuoj nun interesiĝas pri nia afero pro la klopodoj de niaj anoj; aliaj asocioj ekstarigas, ni kore donas al ili 'bonvenon,' sed ni insiste diradas ke ni estas la unua asocio en la Unuigitaj Ŝtatoj. Ĉiuj do estas petataj, ke ili kunigu kun ni. Nia asocio propagandadas libere kun multe da elspezo de tempo kaj mono." De Boston, S-ro. E. K. Harvey raportas, ke la semajna kurso en la Tehnologia Instituto nun havas cent eklernantojn kaj estas la dua kurso. Kiel rezultato de la unua, multaj etaj grupoj nun fariĝas ĉirkaŭ Bostono, ekzemple: *Dorchester*, *Brighton*, *W. Newton*. *Newton Center* kaj (pli malproksime) en *N. Brookfield*, *Amherst* Kolegio kaj la Politehnika Instituto en *Worcester*. Ekster la Ŝtato novaj kluboj fondiĝis en *Brooklyn* (N.Y.), *Camden* (N.J.), *St. Louis* (Missouri), *Winona* (Neb.) kaj *N. Craftsbury* (Ver.).

BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION.

NEW MEMBERS.

W. KEMSLEY, 84, Forest-road, Dalston, N.E.; G. ROSE, 30, Raleigh-road, Hornsey, N.; W. POPE, Holy Trinity School, Harrow-road, W.; MISS METCALF, 32, Compton-road, Canonbury, N.; W. H. LINDSAY, 62, Ranelagh-road, Tottenham, N.; MISS E. CHALK, 7, Steele-road, Leytonstone, N.E.; E. MARSHALL, "Glen-thorne," Carysfort-road, Crouch End, N.; MISS MIDDLETON, 26, Mount Pleasant-road, Crouch-hill, N.; MISS TAYLOR, 11, Stanley-road, Paddington, W.; MISS BAKER, 9, Parkholme-road, Dalston, N.E.; Mrs. PORTER, Old Monoux House, Walthamstow, N.E.; MISS ROBERTS, 11, Linden-avenue, Kensal Rise, N.W.; Colonel W. A. GALE, R.E., care of Messrs. Cox and Co., 16, Charing-cross, S.W.; Rev. W. C. WILCOX, Ifafa, M.S., via Umzinto, Natal; G. J. FITZWALTER, Charleville, Queensland; STANLEY LANE POOLE, M.A., Dungans-town Castle, Wicklow, Ireland; G. L. BROWNSON, B.A., Burnside, Hyde, near Manchester; Miss E. M. JULIAN, 179, Queen's-road, Dalston, N.E.; Miss F. G. HILL, 84, Hackney-road, Hackney Downs, N.; Miss KATE TERREY, 10, Hillfield-avenue, Hornsey, London, N.; LEONARD LEWIS, 21, Tressillian-crescent, Brockley, S.E.; Miss LYDIA SCOTT, Ashfield, Low Fell, Gateshead-on-Tyne; Miss WINIFRED BOTHWELL, 27, Mansfield-road, N.W.; D. T. JONES, 9, Barclay-terrace, James-lane, Leyton, Essex; SYDNEY H. DEAN, 2, Colenso-road, Blackburn; EDWARD WHITLEY, M.A., Clovelly, Sefton-park, Liverpool; WILLIAM SILLEM, 116, Great Portland-street, W.; Lieut.-Colonel G. L. TUPMAN, College-road, Harrow; NORMAN MACLEAN, Aquilas, Murcia, Spain; E. JAS. WHEELER, 113, Highbury-quadrant, N.

NEW FELLOW.

CHARLES P. BLACKHAM, Rathgar, co. Dublin.

ADVANCED EXAMINATION.

(ATESTO PRI KAPABLECO.)

G. R. MILLS, Blackpool; Mrs. LILLEY McILROY, South Shields; JAMES S. MILNER, Vickerstown, Barrow; Miss E. E. DEANS, Edinburgh.

PRELIMINARY EXAMINATION.

JAMES STUART, Southsea; Rev. T. R. BUTLER, Highbury-park; Miss L. F. SHADWELL, Finsbury Park; J. H. CROSS, Harringay; WM. PAYNE, Holloway; C. O. EMBY, Eltham; H. D. MOODY, C. R. BASS, Plumstead; Miss E. M. WALTERS, Abbey Wood; LEONARD LEWIS, Brockley; WM. BROWN, Herne Bay; Miss E. G. STACY, Miss A. M. STACY, Miss N. A. STACY, Buckhurst Hill.

DONATIONS.

	£	s.	d.
Esperisto	1	1	0
Miss E. A. Lawrence	1	0	0

Notice is hereby given that a Meeting of the Council of the B.E.A. will be held at 14, Norfolk-street, on Monday, March 11, immediately after the Extraordinary General Meeting of same date.

MEETING OF COUNCIL, B.E.A.

The Council held its usual monthly meeting on February 12, when the following attended:—Messrs. G. W. Bullen, B. Chatterton (chairman), D. H. Lambert, E. A. Millidge, H. B. Mudie, Phillimore, W. E. Rolston, A. E. Wackrill, and the Misses E. A. Lawrence and Ad. Schafer.

The usual reports were presented from the Financial and Examination Committees. The Education Committee reported progress and was voted the necessary financial supplies. Mr. Lambert reported progress with regard to the registration of the Association, which was seen to be approaching a satisfactory conclusion.

Mr. Mudie read letters from Dr. Zamenhof and Professor Ostwald, saying that they would come to the Congress; also from the Garden City, inviting the congressists to a visit to Letchworth. He further explained the special reductions he had obtained from the different railway companies. Mr. Mudie further suggested that the B.E.A. should present a special silk Esperanto banner for use at Congresses; this was approved in principle, and a committee was appointed to effect the decision.

A committee was also formed for the purpose of making the necessary arrangements for the reception of congressists passing through London.

SIDNEY NICHOLL.

ELECTION OF DELEGATE COUNCILLORS FOR THE YEAR 1907-8.

The attention of all Affiliated Groups is called to Articles 18 to 21 of the Rules of the Association. All such Groups are hereby reminded that, in accordance with such rules, they have to make their arrangements for the election of their Delegate Councillors for the year 1907-8, and to notify the names and addresses of the persons so elected to the Hon. Secretary of the Association not later than March 15. In the absence of such notification it will be assumed that a Group is not desirous of representation on the Council.

Each Affiliated Group is entitled to one Delegate Councillor for every twenty-five members. Such Delegate Councillors must be either Fellows or Members of the Association.

The names of Group Delegates (to represent the Groups at General Meetings only) may also be sent in. Such Group Delegates may be either Fellows, Members, or Associates. Each Affiliated Group is entitled to one Group Delegate for every ten members.

S. NICHOLL, Hon. Secretary.

Note.—By the Rules of 1905, Group Delegates might be Associates; but to meet the requirements of the Board of Trade, only Fellows and Members will be eligible under the new Articles of Association (if such are confirmed by Extraordinary General Meeting of March 11).

LIBRARO KAJ GAZETARO.

Časopis českých Esperantistů (Januaro).—Unua numero de nova gazeto por regno Bohemujo. Enhavo:—Al niaj Legantoj (dulingve), Rememoroj de l' Esperantistino, Raportoj pri Bohema Nacio (esperante), Kroniko Nacia (dulingve).—E. A. M.

La Suno Hispana (Decembro).—Parolado de D-ro. Zamenhof ĉe la Ĝeneva Kongreso en la lingvoj Hispana kaj Esperanto. Multaj kuraĝigaj notoj pri la propagando en Hispanujo.—G. C.

Unua Paŝo (Decembro).—Enhavo: “Ne Kantu,” versaĵo de H. T. Rjahovski. “Ni indigne disŝiros kaj bruligos ĉion,” de H. T. R. Artikolo pri la ĵurnalo de la redakcio. “Unu Nokto,” de C., esperantigita de G. Nikolov.—G. C.

Lingvo Internacia (la Decembro kaj 15a Decembro).—Tiu ĉi du numeroj ne enhavas multe pli, ol la du tabelojn de enhavo por la du duonjaraj volumoj. En la 1^a Decembra numero troviĝas versaĵo, “Al Sinjoro Thiaucourt, de Léon Barāt.” En la 2^a Decembra numero troviĝas “Malfeliĉa Cezurino,” el A. Allais, tradukita de L. Beau; ankaŭ “La Toasto,” versaĵe dirita de S-ro. Kabe ĉe la festeno en Vevey, 30an de Aŭgusto, 1906, en la okazo de la Ĝeneva Kongreso. En la Aldonoj estas donataj daŭrigo kaj fino de “Sinjorino Ursule,” de Vogel, tradukita de Paul Tabusse; “Uragana Vento,” de Max Reboul, tradukita de L. Touchebeuf; “Ruĝa Rido,” de L. Andrejev, tradukita de F. Avilov. (Januaro).—Tiu ĉi malnove fondita gazeto de nun eliros ĉiumonate kun Literatura Aldono, anstataŭ duonmonate. La redaktoro, S-ro. Fruictier, trovas sin tro okupata por la redaktado, kaj la gazeto estos de nun redaktata de komitato konsistanta el la administrantaro de *Presa Esperantista Societo*, kun S-ro. P. de Lengyel kiel direktoro kaj S-ro. P. Corret kiel sekretario. Ni kore deziras plenan sukceson al la gazeto sub ĝia nova administrado. La numero havas 48 paĝojn, pli dikan kovrilon, kaj estas presita sur pli bona papero. Enhavo:—“La Insulo Capri (Kapri) el skriblibreto de turisto, de G. Kolowrat; “Brulado,” senrima versaĵo de H. Sentis; “La Morto de l' Pastro de Grasse,” Provenca rakonto, de D. de Rothau; “Fajretoj” el la rusa de Korolenko, tradukita de N. Kabanov; “‘Sidiĝi’ aŭ ‘Eksidi,’” gramatika fabelo, klariganta la uzadon de tiuj ĉi vortoj, de P. Corret. En la Aldono (nun konsistanta el 16 paĝoj) troviĝas lerta spritaĵo, “Kristino, Pretigu la Liton,” verkita de A. Kofman. (Februaro).—La malferma artikolo estas dediĉita de S-ro. T. Cart al la memoro de la tre konata blinda Esperantisto, D-ro. E. Javal, ano de la Franca Medicina Akademio. S-ro. Cart, per kortuŝantaj vortoj, skribas pri lia bela kaj nobla karaktero, kaj pri la granda rolo, kiun li ludis en la Esperantista mondo. “Ne nur al la francaj,” diras S-ro. Cart, “sed al ĉiuj Esperantistoj, alportos grandan doloron la morto de nia kara blinda kunbatalanto, D-ro. E. Javal.” “Energio kaj Espero,” de S. Meyer; “Al Proksimiĝanta Ventego” kaj “Progreso” estas versaĵoj de Leo Belmont; “Paĝo el Miaj Rememoroj Infanaj,” de L. Malfeliĉulo. En la literatura aldono, komenciĝas “Du Biletoj,” unuakta proza komedieto, de Florian, tradukita de H. J. Bulthuis kaj L. Touchebeuf.—G. C.

La Revuo (Februaro).—En tiu ĉi numero finiĝas “La Revizoro,” kvinakta komedio de Gogol, tradukita de D-ro. L. L. Zamenhof. En la plua enhavo troviĝas “Puto kaj Pendolo,” de Edgar Allan Poe, tradukita de R. C. Bourcard. Tiu ĉi tre diferencas de tiu de S-ro. A. Pride, kiu aperis en la unua Oktobra numero de *Lingvo Internacia*. “Amoro kaj Merkuro,” versaĵo de Lozo; “Senhejmulo,” amuza monologo deklamita de F. Puĵula-Valjes ĉe la Ĝeneva Kongreso; “Sakuntala kaj Hinda Teatro,” de Charles Lambert. En la respondoj al demandoj troviĝas kelkaj tre interesaj rimarkoj de nia majstro, pri la prefikso *ge*, la kazo post *kiel*, kaj pri la vorto *tiela*.—G. C.

Esperantisten (Decembro).—Enhavo:—Artikoloj de la redakcio, “Je la Interjaro”; “Esperanta Konsulejo”; “Unua Esperanta German-Slava Kongreso”; “La Infanoj Banantaj,” ĉarma versaĵo tradukita de G-r L-k.—G. C.

La Belga Sonorilo (Januaro).—Enhavo:—Malfermita letero de D-roj. Louis Couturat kaj L. Leau pri “Delegacio por Alpreno de Internacia Lingvo Helpanta.” Artikolo, de B. S., pri nova monata revuo, redaktita de S-ro. W. Bonto van Bylevelt, kies unua numero datumiĝis “1 januar 1907.” Ŝajnas, ke tiu ĉi gazeto estas skribita en ia nova lingvo, kies enhavo, kiel anoncita sur la koverto, estas “Introduktion,” “Noi Shersh Kolaboratori,” “Kuale Sinior Couturat Reedite,” k.t.p. Tiu ĉi nova lingvo ĝis nun ne havas nomon, sed oni diras, ke eble en la estonteco ĝi estos nomata “lingua European.” Kiom ni povas juĝi, tiu ĉi Feliĉa “estonteco” estas tre malproksima.—G. C.

Socia Revuo (Januaro).—Unua numero de nova monata gazeto. Unu numero 60 centimoj; jare 6 frankoj. Enhavo:—“La Vilaĝanoj Agristoj en Rusujo”; “La Feliĉo por la Proletarioj,” de J. Nys; “Pripensadoj pri la Individualismo”; “Kontraŭ la Rusa Prunto”; “Socia Movado”; “Esperanta Movado.”—G. C.

Juna Esperantisto (Septembro–Decembro, 1906a, kaj Januaro, 1907a).—Ĉiujn ĉi numerojn ni ricevis kune la lastan monaton. Enhavo:—“En la Abismo” (daŭrigo kaj fino), de H. G. Wells, tradukita de O. W.; “Henri Durant” (kun portreto), fondinto de la entrepreno de la “Ruĝa Kruco”; “La Sentaĝulo”; “Sinjoro Vento kaj Sinjorino Pluvo”; “Buŝa Uzado de Esperanto”; “La Verda Feino”; “La Barbo Blua,” traduko de *Bluebeard*; “Migranta Familio,” esperantigita de L. Touchebeuf; “Songo,” versaĵo de R. Frenkel; “Ĉu ĝi Sangas,” rakonteto originala, tre bone esperante verkita de P-ro. A. M. Grillon; “Mia Bonfaranto,” el Heine, de Leo Belmont; “La Eltrovo de Ameriko,” de Hugo Regéczy; “La Stelo,” de H. Wells. En la januara numero la redakcio anoncis, ke S-roj. Privat kaj Hodler, fondintoj de la gazeto, estas nun tro okupataj por plu zorgi pri ĝia redaktado, kaj, ke ĝi estos de nun redaktata de komitato el la Administrantaro de *Presa Esperantista Societo*, kun S-ro. Paul de Lengyel kiel direktoro kaj S-ro. Servin kiel sekretario.—G. C.

Svisa Espero (Januaro, oficiala organo de la Svisa Esperantista Societo).—Enhavo:—Nia “Wilhelm Tell,” de F. Wenk. Kroniko, el kiu ni ekscias, ke Esperanto nun tiel dise disvastiĝis, ke nur tri kantonoj ne havas nun samideanojn; efektive, ekzistas dudek grupoj.

The American Esperanto Journal (Januaro).—Ni ĝoje aklamas la aperon de tiu ĉi nova gazeto, kaj ni korege deziras al ĝi grandegan kaj daŭran sukceson. Ĝi estas ĉiumonata ĵurnalo, presita sur bona papero en paralelaj kolonoj angle kaj esperante, kaj havas dudek paĝojn. S-ro. John Fogg Twombly (Boulevard Station, Boston, Mass.) estas la ĉefredaktoro; S-ro. Edward K. Harvey, la sciiga redaktoro; kaj S-ro. Stephen W. Travis (349, Etna-street, Brooklyn, New York), la preseldonisto. La redaktoro diras en sia malferma artikolo, ke la ĵurnalo estas la oficiala organo de la *Amerika Esperantista Asocio*, kaj estas subtenata de la lokaj grupoj en Boston, Chicago, New York, Philadelphia, Seattle, Los Angeles, kaj en aliaj urboj; ke oni trovas en ĝi artikolojn pri la historio de la internacia lingvo, korektaĵojn de eraroj de lernantoj, klarigojn pri malfacilaĵoj, rakontojn, k.t.p.; ankaŭ, sciigojn pri la esperantista movado en Ameriko kaj aliaj landoj. La redaktoro esperas, ke li ricevos helpon por siaj kolonoj forme de rakontetoj, anekdotoj, tradukoj, k.c., kaj sciigoj pri la esperanta movado en ĉiuj landoj. En la enhavo de tiu ĉi unua numero troviĝas "Kelkaj Vortoj pri la Historio de Esperanto," "Kial Esperanto estas Facile Lernebla," "Advice to Beginners" (Konsilo por Komencantoj), "Pri la Leteroj Senditaj de Niaj Fremdaj Amikoj." Sub tiu ĉi rubriko troviĝas leteroj de D-ro. Zamenhof kaj S-ro. de Beaufront; la unuan ni plene enpresas sube; en la dua S-ro. Beaufront diras, ke la fondo de tiu ĉi unua amerika ĵurnalo estas granda signo por ni ĉiuj, ĉar samtempe ĝi pruvas la ĝeneralajn progresojn de Esperanto kaj la sukceson, kiun ĝi renkontis en Ameriko; kaj, ke, se tiaj praktikaj homoj, kiel anoj de la Unuigitaj Ŝtatoj, fondas por si specialan ĵurnalon esperantistan, tion certe ili faras tial, ke sub siaj piedoj ili sentas la teron sufiĉe firma kaj la estontecon sufiĉe certa. "La Tutmondaj Kongresoj Esperantistaj," kun interesa kaj konvinka letero de D-ro. E. Y. Huntington, profesoro de matematiko en la Universitato de Harvard; "Kolumbio, Juvelo de l'Maro," patriota versaĵo, de Rev. A. Krafft; "La Unua Psalmo," bone tradukita el la hebrea lingvo, de W. B. Sterrett; "Interparoladetoj"; "Esperanto en la Geneva Kongreso: Kelkaj Impresoj," de Prof-ro. A. M. Grillon, instruisto de modernaj lingvoj en *Centra Manlaborada Lernejo*, Philadelphia; letero de J. Borel, redaktoro de la *Germana Esperantisto*; "La Ligna Kruro," amuza anekdoto, tradukita de A. M. Grillon; "La Viro Senpatruja," de D-ro. E. E. Hale, esperantigita de E. L. Robinson; "Kroniko"; "Korespondada Fako"; "La Senharulo," el THE BRITISH ESPERANTIST, de Harald Clegg.—G. C.

Letero de D-ro. Zamenhof.

Kara Sinjoro,—Kun plezuro mi eksciis el via letero, ke via societo intencas baldaŭ komenci la eldonadon de amerika esperantista ĵurnalo. Kompreneble mi povas nur tre ĝoji pri tio ĉi kaj deziri al via gazeto la plej bonan sukceson. Ne pro simpla ĝentileco mi tion ĉi diras: vian estontan gazeton mi efektive trovas tre grava, kaj mi efektive atendas de ĝi tre multe da bono por nia afero.

Ameriko estas tre grava por Esperanto kaj Esperanto estas tre grava por Ameriko; kaj tial la tago, en kiu aperos la unua bona gazeto esperantista en la plej grava lando de Ameriko, en la Nord-Amerikaj Unuigitaj Ŝtatoj, estos por nia afero tre grava dato. Ke via gazeto estos bona, pri tio mi ne dubas, ĉar mi konas bone la energion kaj bonan volon de ĝiaj fondantoj.

Mi estas konvinkita, ke vi sekvos la ekzemplon de la bonega kaj plej merita brita frato, kaj via gazeto baldaŭ fariĝos unu el la plej gravaj centroj esperantistaj, al kiu turniĝos la okuloj de la tutmonda esperantistaro.—Via,

L. ZAMENHOF.

La Belga Sonorilo (Februaro).—En la "Militistaj Novaĵoj" ni plezure sciigas, ke Esperanto nun estas instruata en kelkaj el la militistaj lernejoj de Unuigitaj Ŝtatoj kaj Sud-Ameriko. "Grafologia Revolucio" estas titolo de artikolo el la ĵurnalo *Japon et Belgique*, kiu sciigas nin, ke movado estas sur la tapiŝo en Japanujo kaj Hinujo por anstataŭigi ilian idiografian skribmanieron per la latinaj literoj uzataj nune de ĉiuj civilizemaj nacioj krom la rusoj kaj la grekoj. "Al la Internacia Helpanta Lingvo," traduko el ĵurnalo *L'Indépendance Belge* de Komandanto C. Lemaire, en kiu li komparas la francan lingvon kun artefarita lingvo.—G. C.

Helpa Lingvo (Januaro).—Tiu ĉi estas la unua numero de nova monata gazeto, en du lingvoj (la dana kaj Esperanto), eldonata de la *Societo de Esperantistoj*, Kopenhago, kaj ni kore deziras al ĝi plenan sukceson. La redaktoro estas S-ro. H. Wiehe, M.A., 10, Nansensgade, Kopenhago K. Ĝi estas malgranda, bone presita, okpaĝa gazeto, sed ni esperas, ke ĝi baldaŭ pligrandiĝos. En sia malferma artikolo la redaktoro klarigas, kio estas Esperanto kaj la celojn de la gazeto; tiam sekvas artikolo, "Pri la Tria Kongreso," el *L'Esperantiste*, de S-ro. H. B. Mudie, kaj letero de nia Sekretario, S-ro. H. Clegg.—G. C.

Internacia Scienca Revuo (Decembro).—En sia malferma artikolo, la redaktoro, S-ro. Paul Fruictier, diras, ke post tri-jara, senĉesa laborado por disvastigi Esperanton en la sciencularo per la pero de *I. S. Revuo*, kontraŭvolaj cirkonstancoj devigas lin demeti la batalilojn kaj eĉ forlasi la ĝeneralan propagandadon. La Esperantistaro ŝuldas sian varman dankon al S-ro. Fruictier pro liaj penadoj por la disvastigado de la lingvo. De nun la gazeto, kiel ni aliloke diris, estos eldonata sub la administracio de la *Internacia Scienca Oficejo* en Genevo. En tiu ĉi numero troviĝas tre interesa artikolo, "Evolucio de la Monda Komercado dum la 19a Jarcento," de Henri Ramier; "La Hereroj," "Japanino," "Fuenterrabio," "La Morto de Kant," "La Nord-Amerikaj Unuigitaj Ŝtatoj en la 20a Jarcento."—G. C. (Januaro).—Fine ni ricevas la unuan numeron de tiu ĉi grava revuo sub novaj aŭspicioj. Ĝi estas nun la oficiala organo de la *Internacia Scienca Oficejo Esperantista* en Genevo, pri kiu sin turni al alia paĝo de nia gazeto. Ni kore deziras al ĝi la plej plenan sukceson. La nuna numero enhavas:—"Al Nia Legantaro"; "Pri Surfacoj Duaordaj, Komunfokusaj," de R. Brécard; "Diversa Deveno de la Tertremoj," de Th. Tommasina; "Evolucio de la Religia Ideo," de D-ro. L. Valienne; "Bibliografio Internacia," de D-ro. Hanauer.—E. A. M.

Foto-Revuo Internacia (Februaro).—Enhavo:—"Pri la Artverko"; "Difino pri la Fokusdistancoj de Lensaroj kaj Fokusŝanĝaj Lensoj," de Thomas Bolas; "La Triokolorfotografado per Spektra Disperso Prismeca," de Fj. W.; "Fotografia Turismo," de T. C. Fano; Receptoj kaj Formuloj; Bibliografio kaj Korespondado.—E. A. M.

Ruslanda Esperantisto (Decembro). — Enhavo: — “En la Vilaĝo,” rakonto de A. M. Arcibašev, tradukita de A. Sensajev; “Pri Tempo kaj Konjugacio,” tre interesa kaj grava artikolo, montranta ke la eŭropa internacieco—gramatiko—ne estas ĉefa konsisto de Esperanto, de P. Kadik; “Pri Parenceco,” interesa artikolo, ankaŭ de P. Kadik, en kiu la aŭtoro klarigas, laŭ matematika formulo, la gradojn de parenceco, patro, filo, gepatroj, duongefratoj, k.c. “Al la Ĝeneva Kongreso,” de A. Saĥarov. En tiu ĉi numero finiĝas la “Registro de artikoloj esplorantaj nomitan lingvon internacian kaj manierojn de ĝia propagando.” —G. C.

Tra la Mondo (Januaro). — “Kruelegeco Maroka,” de E. Bacquet; “Esperanto kaj la Ruĝa Kruco,” kun portretoj; “Knabina Vivado en Japanujo,” el *Le Temps*, tradukita de Paul Constantine; “La Misteraj Piloloj, de D-ro. Kohol,” originale verkita de Hans Romanowicz kaj Anton Raschka; fino de la leteroj de “Poŝta Arno,” de J. G. Martin; “Ĉirkaŭ la Tria Kongreso,” en kiu troviĝos “Vizito Kejmbriĝa,” de Hobomo (niaj legantoj rekonos la aŭtoron per tiuj ĉi esperantaj literoj), ankaŭ priskribo de la urbo Kejmbriĝo de Pastro J. C. Rust; “Tertremo,” de rusa aŭtoro Amfiteatrov, esperantigita de Leo Belmont. —G. C.

Antaŭen Esperantistoj! (Decembro). — En tiu ĉi numero aperas la teksto de nova leĝo aprobita de la Kongreso de la Respubliko Perua, kiu regulas: 1°, ke ambaŭ revuoj de sciencoj kaj Esperanto, eldonita en la ĉefurbo, havu subvencion ĉiumonatan de kvin funtoj; kaj, 2°, ke la redakcioj de tiuj ĉi revuoj sendu kvindek ekzemplerojn el ĉiu al la Oficejo de la Ministrejo de Progreso por disdoni ilin inter la diversaj institucioj sciencaj de la Respubliko. Ni kredas, ke Peruo estas la unua registaro, kiu donis subvencion al ia esperantista gazeto, kaj ni gratulas *Antaŭen Esperantistoj!* pro tio, ke ĝi estas la unua gazeto ricevinta tiun ĉi honoron. —G. C.

Shorthand World (Februaro). — En tiu ĉi numero komenciĝas nova esperanta verko, titolita “Esperanto Made Easy” (Esperanto faciligita), de D-ro. O'Connor, M.A. La plano de tiu ĉi lasta verko de D-ro. O'Connor ŝajnas al ni, kiom ni povas ĝis nun vidi, esti simpla, bona kaj klariga, kaj ni pensas, ke ĝi montriĝos tre utila aldono al niaj aliaj lernolibroj. D-ro. O'Connor estas konata stenografiisto, kaj la apero de lia lernolibro en stenografia gazeto sendube disvastigas nian lingvon inter multaj aliaj amantoj de la stenografia arto. —G. C.

The Georgian. — This quarterly magazine of the St. George Municipal and Secondary School at Bristol contains a most excellent article, entitled “The Pro and Con of Esperanto,” by an Old Boy of the school, Mr. M. C. Butler, diplomito of the B.E.A. We trust that other Old Boys of schools that have a magazine will follow his good example in making known Esperanto to the youth of the country. —G. C.

La Esperanta Ĥoro. — Kolekto da kantoj laŭ konataj anglaj arioj, tradukitaj aŭ verkitaj de Montagu C. Butler, L.R.A.M. (prezo, du pencoj). Ni korege rekomendas tiun ĉi kolekton al nia legantaro. En la kolekto troviĝas la tre konata himno, “Ĉiela Lumo”

(“Lead, kindly Light”), “Balado pri Melkistino” (“Where are you going, my pretty maid?”), k.c. La aŭtoro en sia antaŭparolo diras, ke li de longe sentis bezonon de tia kolekto kaj, se tiu ĉi libreto ricevos sufiĉe favoran akcepton, eble en la estonto li eldonos duan similan kantaron. Ni korege deziras por ĝi plenegan sukceson. —G. C.

Pri Novaj Trigonometriaj Sistemoj. — Tiu ĉi estas originala verketo de Pro-ro. A. Dombrovski, en kiu li donas mallongan difinon pri 27 novaj trigonometriaj sistemoj, kiuj montras la vojon (kiel diras la aŭtoro) por la formado de senfinaj trigonometriaj sistemoj kunmetitaj. La broŝuro estas bonege esperantigita; la teksto estas klariga, simpla kaj facile komprenebla eĉ por la lernantoj de nia lingvo. Tusante la matematikan terminaron, la aŭtoro diras, ke bedaŭrinde li ne povis plene sekvi la terminaron de S-ro. R. Bricard en lia “Matematika Terminaro,” kaj, ke tial li faras uzon el la vorto *funkcio* anstataŭ *funcio*; *rondo* anstataŭ *cirklo*; *okazo* anstataŭ *kazo*. Ni konsentas, ke estas multe pli bone ne plimultigi senbezone la nombron da novaj radikoj, sed ni ne vidas, kial li faras uzon el *tangenso* anstataŭ la aprobita vorto *tangento*. Li diras: “Anstataŭ *tangento* mi metas *tangenson*, ĉar tiel tiu funkcio nomiĝas latine, germane (?), ruse.” Laŭ nia opinio *tangento* devenas de la latina *tangens-entis*, kaj ĝi estas certe pli internacia, ol *tangenso*. Ni kore gratulas S-ron. Dombrovski pri lia bonega verketo, kaj esperas, ke ĝi ricevos bonmeritan sukceson. —G. C.

A First Reader, Intended for those who are beginning the study of Esperanto. By E. A. Lawrence. — “Readers” are always welcome to those beginners who are too diffident to plunge straightway into the standard literature of a language; and to such this little “Reader,” with its modest price of sixpence, will doubtless prove as useful as is the buoyant apparatus to aspirants in the art of natation. In other words, some people can learn to swim without corks, while others cannot; and it is for the latter class that Miss Lawrence has constructed her little work. The comments to the first story, our good old friend “Alpa Rozo,” by Magnus Nordensvan, are specially designed for those who find difficulty with the affixes. The other pieces are from various sources and given without comment. We wish we could say that the book is free from such obvious slips as *voyaĝonta* for *vojaĝonta*, *la malsano avo* for *la malsana avo*, *fulmentondron* for *fulmotondron*, and others; still more could we wish that we could regard as press-errors certain expressions used in one of the pieces given, which seems to us ill-chosen as a model of style. —A. E. W.

Ni denove petegas, ke niaj korespondantoj, sendonte sciigojn rilate okazintaĵojn, notindaĵojn, progreson, k.c., de sia grupo, zorge klopodu apartigi tiujn sciigojn de aliaj temoj, mendoj, k.t.p. Plej bone estus, ke ili skribu la parton, kiun ili intencas por la “Kroniko,” sur aparta papero, ne forgesante aldoni nomojn, adresojn kaj datojn, ne fidante al nia memoro pri antaŭsenditaj leteroj kaj ne skribante sur tiu papero ion alian ol temojn de ĝenerala intereso por tiuj, kiuj deziras koniĝi, pri la disvastiĝo de nia lingvo en diversaj lokoj. —G. J. F

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO ESPERANTISTA.

Parizo, Januaro, 1907.

Estimata Sinjoro.—En kunveno, kiu okazis la 31an de Aŭgusto, 1906, en Genevo, dum la dua Universala Kongreso de Esperanto, kelkaj sciencistoj, anoj de la nomita Kongreso, esprimis sian intenton krei *Esperantistan Sciencan Asocion*, kiu kunigos la ĉiulandajn sciencistojn kaj sciencamantojn konvinkitajn pri la utileco de la internacia helplingvo Esperanto por la disvastigado de l' sciencoj kaj, deciditajn kieleble plej rapide propagandi ĝian uzadon inter la sciencularon kaj precipe ĝin enkonduki en la internaciajn kongresojn, flanke de la multaj naciaj lingvoj ĝis nun akceptitaj por la raportoj ĉe la diritaj kongresoj.

Por akceli la kreon de tiu asocio, ili delegis ambaŭ subskribintojn de ĉi tiu cirkulero, elektitajn prezidanto kaj sekretario de la kunveno, ke ili kolektu aliĝojn al la Deklaracio, kiun ili subskribis, kaj kies tekston vi trovos ĉi tie aldonite.

Ili opiniis, ke la novaj aliĝontoj, kune kun la malnovaj, ekfondos asocion, kiu rapide plivastiĝos kaj kunigos en grava fasko la sciencistojn, kiuj deziras koni la progresojn faritajn en ĉiuj landoj kaj pri ĉiuj sciencaj fakoj.

Por faciligi la efektiviĝon de tiu programo, S-ro. René de Saussure, D-ro. Fil., Fellow of the John Hopkins University (Baltimore, U.S.A.) kaj Privat-Docento ĉe la Ĝeneva Universitato (Svislando), proponis starigi en tiu ĉi urbo konstantan oficejon, kies direktoro li estus; tiun oficejon disponus la projektita asocio por la estonta laboro de korespondado kaj organizado.

Li samtempe sciigis, ke la nomita oficejo kunhelpas al la redaktado de la esperantistaj sciencaj revuoj kaj al la jam komencita verkado de la teknikaj vortaroj de la lingvo Esperanto, uzante por tiu celo la kunlaboradon de multaj scienculoj, kies apogon kaj aliĝon li povos ricevi.

La urbo Genevo estas tre prave elektita por la sidejo de tia oficejo, ĉu pro sia geografia situacio, ĉu pro sia politika neŭtraleco, kaj, ricevinte pri tio la aprobon de D-ro. Zamenhof, aŭtoro de la helplingvo, kaj de S-ro. Boirac, prezidanto de la Lingva Komitato, ni plezure akceptis la proponon de S-ro. de Saussure, kiu sekve estas delegita de ni por dissendi al la sciencularo, je l' nomo de l' kunvenintoj en Genevo, la alvokon, kiun ili iniciatis.

Ni petas do, ke vi konsideru, kiel dokumentojn de la dirita kunveno, la cirkulerojn kaj leterojn, kiujn vi ricevos el la Centra Scienca Oficejo Esperantista en Genevo; tiujn dokumentojn S-ro. de Saussure subskribos kiel delegito de la komitato kaj post interkonsento kun ni.

Volu akcepti, estimata sinjoro, la esprimon de nia alta estimo.

Anstataŭ la Komitato de la Esperantista Scienca Asocio en kreiĝo:

La Prezidanto:

H. SEBERT, Membro de l' Instituto (Akademio de l' Sciencoj), Parizo.

La Sekretario:

C. BOURLET, Profesoro ĉe la Konservatorio de l' Artoj kaj Metioj, Parizo.

DEKLARACIO

(akceptita en Genevo, la 31an de Aŭgusto, 1906, ĉe la kunveno de la sciencistoj, anoj de la Universala Kongreso de Esperanto).

La subskribintoj, scienculoj, sciencistoj aŭ scienca-mantoj opiniante, ke la enkonduko de la konstanta uzado de la lingvo internacia Esperanto en la sciencan multege utilis por faciligi la interrilatojn de scienculoj diversnaciaj kaj ankaŭ la legadon de la sciencaj gazetoj, esprimas la deziron, ke:

1e. La scienculoj konstante uzu la lingvon Esperanto dum siaj kongresoj.

2e. La gravaj internacie disvastigitaj sciencaj gazetoj akceptu artikolojn redaktitajn en Esperanto kaj plie aldonu, al ĉiu artikolo redaktita en nacia lingvo, resumon en Esperanto montrantan ĝian enhavon.

La subskribintoj promesas helpi, ĉiu laŭ siaj fortoj, al la efektivigo de tiuj deziroj.

Ili permesas al ĉiu ajn publikigi tiun de ili subskribitan decidon.

(Sekvas la subskriboj kolektitaj en Genevo.)

Kune kun tiu ĉi cirkulero la Direktoro de la nova oficejo, S-ro. René de Saussure, dissendas duan cirkuleron, per kiu li konigas la kreon de la *Internacia Scienca Oficejo Esperantista* kaj petas pri aliĝoj al la Deklaracio. Li deziras, ke ĉiulandaj adeptoj kaj aprobantoj de Esperanto kunlaboru por akceli la entreprenon. Estos kreita internacia komitato, kies anoj konsilados pri ĉiuj demandoj rilate al la aplikado de Esperanto al la sciencoj kaj, aparte, pri la elekto de teknikaj terminoj ne ankoraŭ fiksitaj. Oni esperas prezenti la tekston de la regularo de la estonta asocio al la kunveno de la aliĝontoj, okaze de la tria Kongreso en la urbo Kejmbrigo. Post speciala konsento kun la redakcia komitato de *Internacia Scienca Revuo*, tiu grava revuo de nun aperos monate en Genevo kaj estos la oficiala organo de la nova oficejo. Abonante, la anoj de E.S.A. kunhelpas por pligrandigi la financajn rimedojn de la Ĝeneva oficejo, kies elspezojn pagas nur privataj monoferantoj, ĉar nenia kotizaĵo estos trudata al la anoj de la projektita Scienca Asocio.

La oficistoj de la Ĝeneva Helpa Komitato estas:

Honora Prezidanto: Ernest Naville, Profesoro de Filozofio.

Aktiva Prezidanto: René de Saussure, Direktoro de la Scienca Oficejo.

Sekretarioj: Ed. Privat kaj H. Hodler.

KONSULEJOJ EN GRANDA BRITUJO.

(Fonditaj laŭ la Konsiloj de la Kongreso de Genevo.)

Dover.—S-roj J. M. Finez, Admiralty House (Telefona No. 0469); H. R. Geddes, Northumberland House (Tel. No. 257).

Hither Green, London, S.E.—S-ro. J. W. Baxter, 4, Longhurst-road.

KOREKTAĴO.

Hull.—Dua nomo: S-ro. Chas. E. Jacklin.

ESPERANTO KAJ LA KOMERCO.

Al la Redaktoro, BRITISH ESPERANTIST, 13, Arundel-street, W.C.

Kara Sinjoro,—En rolo de Instruisto de lingvo Esperanto, kiu antativedas por nia lingvo vastan utilon en la kampoj komerca kaj scienca, mi deziras tiri vian atenton al kunmetata letero antaŭnelonge eldonita en grava Liverpool'a ĵurnalo.

Ĝi rakontas sperton de la ĉefa inĝenierfirma de Anglujo rilate je dissendo de reklamaĵoj en Esperanto. Mi kuraĝas esperi, ke pro la aparta utilo por "Nia Afero" de la subteno de komercistoj, vi donos al la letero iom la loko en via gazeto aŭ almenaŭ sciigos viajn legantojn pri la afero, ĉar kiam la komercistaro trovos, ke al bone konata firma jam prosperis es-

peranta reklamo, certe ne mankos imitantoj. Ankaŭ se la samideanoj insistos ĉiam mendi ĉe esperantistaj firmaj kiam nur eble, ni baldaŭ vidos plenan aron kiu liveros ĉiun specon de komercaĵoj. Vi nepre rimarkos, ke la dirita letero apartenas al propagando kiu celis la enkondukon de Esperanto en la popolajn lernejojn, kiun ni jam akiris en diversaj lokoj de Anglujo.

Nur kiam la komerca disvastigo kaj profito de Esperanto estos montrataj nedubeblaj oni konsentos tion ĝenerale. El tio do oni komprenos la neceson konstati ĉiun antaŭenpaŝon en la komerca kampo.

Kun samideana saluto,—Via,

La 25an Januaro, 1907.

G. L. BROWNE.

Al la Redaktoro de "THE POST AND MERCURY" el Liverpool.

Pro la ĝenerale elmontrata intereso pri Esperanto, mi min permesas peti de vi la enpresigon de sekvanta elĉerpaĵo el letero, kiun mi ĵus ricevis el grava Londona komerca Firma Henry C. Stephens, fabrikisto de la fame konataj Inkoj de Stephens. Ĝi estis skribata responde je peto mia pri informoj rilate al ĝia sperto pri Esperanto, ĉar mi deziris havigi al la Instruada Komitato de nia Urbestaro sciigojn pri tiu temo. Mi lasas al la letero paroli por si mem. Ĉar ĝi venas de unu el la plej glore konataj anglaj firmaj, kiu faras grandan komercon tra la tuta mondo, ĝi devas posedi apartan gravecon. Oni malfacile povus konstati pli klaran pruvon pri la kapableco de Esperanto por la ordinara bezonoj de la komerco kaj pri la efektiva profito, kiun alportus al la aferistoj unu sola helpa lingvo internacia.

"Mia sperto" (skribis al mi la dirita firma) "ĝis la nuna momento estas efektive treege kontentiga. Kiel kvazaŭ novaĵo mi tradukigis kelkajn el miaj cirkuleroj kaj mian pomalgrandan prezaron en tiun ĉi lingvon. Tion efektive faris unu el mia oficistaro post nur trimonata lernado, kaj la tradukoj estis poste traŭgataj de la ĉi-tiea Esperantista Societo. Mi poste forsendis al Esperantistoj ĉie tra la mondo paketojn ĝis la nombro de proksimume 35 miloj kaj por rezultato jam ricevis komunikaĵojn ĉiuspecajn el preskaŭ ĉiu lando en la mondo, kiuj respondoj estas ĉiuj plene kompreneblaj.

"Jam de tiu tempo mi korespondadas mi mem per tiu lingvo pri ĉiu afero rilate al mia komerco kaj opinias, ke mi praktike pruvis la efikecon, kiel interkomprenilon inter diversnaciaĵoj, de Esperanto.

"Laŭ mia opinio la universala uzado de tiu ĉi lingvo ebligas al komercaj firmaj ŝparon ĝis multaj milionoj da funtoj sterlingaj, kaj evitigas al nia junularo multjaran lernadon.

"Mi parolas laŭ iom da praktika sperto, ĉar por fari la korespondadon de la firma, mi estas devigita oferi mian tutan libertempo de dekkvin jaroj por la lernado de fremdaj lingvoj, kaj nun, post nur unu dudekono de la tempo dediĉita al la lernado de aliaj lingvoj, mi preferas, pro ĝia pligranda simpleco kaj klareco, uzadi Esperanton pli ol lingvojn, kiujn mi uzis jam de dudek jaroj.

To the Editor of THE POST AND MERCURY.

Sir,—In view of the general interest now taken in Esperanto, may I ask you to insert the following extract from a letter which I have just received from the large London business firm of Henry C. Stephens, proprietor of the well-known "Stephens' Inks." It was written in reply to my inquiry as to their experiences of Esperanto, as I wanted to lay information on the subject before our City Education Committee. The letter speaks for itself, and is of interest, coming from an important English firm doing a large and world-wide business. It would be difficult to produce stronger proofs of the adaptability of Esperanto for ordinary requirements and the real gain to commerce by the use of one international auxiliary language.

"My experience up to the present is very satisfactory indeed. As a novelty I had some of my circulars and my retail price lists translated into this language, in fact, one of my own staff, after only three months' study of the language, did this, and afterwards had it corrected by the Esperanto Society. I then sent to Esperantists all over the world, to the number of about 35,000, one of these packets, and as a result have received communications of all kinds from practically every country in the world, and they have all been perfectly clear.

"I have myself since that time corresponded in that language upon every subject touching my business, and consider that I have practically proved its utility as a means of intercommunication between persons of different nationalities.

"My opinion is that the universal use of this language would save business firms millions of money, and save years of study to the rising generation.

"I speak with some experience, as in order to conduct the firm's correspondence I have practically had to give up the whole of my spare time for fifteen years to the study of foreign languages, and at the present moment, after one-twentieth of the amount of study devoted to other languages, owing to its greater simplicity and clearness, I would prefer to use Esperanto to languages which I have been using for the last twenty years.

“Ĉar mi forsendadas cirkulerojn verkitajn en dekkvin ĝis dudek lingvoj, pro la neceso uzi apartan lingvon por ĉiu aparta lando kie mi havas aferojn, vi povos facile kompreni, ke la enkonduko de tutmonda lingvo uzebla en ĉiuj landoj de la mondo multe plifaciligus mian komercon, kaj malpliigus grandege la elspezojn.”

Mi ricevis similajn leterojn el aliaj firmoj en Londono kaj ankaŭ Glasgovo, kiuj korespondadas Esperante kun la eksterlando.—Via, k.t.p.,

GEO. F. KARCK.

4, Oldhall-street, Liverpool, Dec. 13, 1906.

Tradukis Esperanten G. L. BROWNE (*Esp.* 12,779).

“As I issue circulars in fourteen or fifteen languages owing to the necessity of a different language for each country in which I do business, you can easily understand that the introduction of the universal language, which all countries in the world could make use of, would greatly facilitate my business, and reduce expenses enormously.”

I have similar letters from other London and also Glasgow firms conducting foreign correspondence in Esperanto.—Yours, &c.,

GEO. F. KARCK.

4, Oldhall-street, Liverpool, December 13, 1906.

KORESPONDADO.

Al la Redakta Komitato “La Brita Esperantisto.”

Estimataj Sinjoroj,—Estas rimarkinde, ke tre malrapide disvastiĝas informoj pri poŝtaj ŝanĝoj. Sekve mi deziras per via helpo altiri atenton al ŝanĝo pri alilanden sendataj poŝtkartoj kiu estas grava por Esperantistoj.

Lau la januara poŝtregularo, oni nun rajtas skribi komunikaĵon sur ambaŭ flankoj de alilanden sendotaj poŝtkartoj. Kompreneble, oni nur rajtas uzi la maldekstran duonpaĝon de la adresa flanko.

Esceptojn prezentas Hispanujo kaj Germanujo, kien sendataj nur ilustritaj poŝtkartoj rajtas havi duflankan komunikaĵon.

Ŝajnas, ke la rajto ne estas reciproka aŭ ne konata, ĉar Bulgaro skribis al mi ke “malpermesite estas, ke oni skribu sur adresflanko, sed akceptataj estas kartetoj elsenditaj de eksterlande: el Prusujo, Rusujo, Francujo, k.c.”

Mi ricevis tian poŝtkarton ilustritan de Bulgaro kaj alian ne-ilustritan de Franco, ambaŭ sen superpago aŭ malagrablaĵo.—Salutante,

CHARLES G. STUART-MENTEATH.

Ankaŭ S-ro. TATSUZO MURAMOTO, 123, *Higashi Nakasange, Okayama, Japanujo*, skribas:—“De nun niaj poŝtoŝtupoj akceptas kartojn, kiuj havas komunikon sur adresa flanko.”—*Red.*

LESSONS IN ESPERANTO BY CORRESPONDENCE.

If you are beginning the study of the language, you will certainly be glad of the assistance of an expert who is able to point out to you at once the small errors so often made by students, and who can give you personal counsel from time to time as to your work. The B.E.A. has lately made arrangements with a number of qualified teachers for a first course of twelve correspondence lessons.

In order to take advantage of this course, the student has merely to write to our Secretary, enclosing a remittance for the required amount (see advertisement on cover), when he will at once be put in communication with a teacher, who will forward the introduction and first lesson. At the end of the course, the student should be in a position to sit for the Preliminary Examination, and we trust that it will be the aim of both teacher and student to work for this from the commencement.

DIVERSAĴOJ.

En la monato Majo okazos en la urbo Dresden (Germanujo) grandega esperantista ekspozicio internacia. La ekspozicio estos certe vizitata de miloj da fremduloj, ĉar en tiu monato multe da fremduloj venas Dresden'on. La Grupo Esperantista Dresden'a petas, ke oni bonvolu sendi, precipe el fremdlando, krom eldonadoj, poŝtkartojn, komercajn prospektojn, aŭ ian ajn interesan Esperantaĵon. La Dresden'a Grupo ricevis por la ekspozicio grandan salonon en reĝa konstruaĵo. Skribu al *D ro. Albert Schramm, Landhaus, Dresden.*

* * * *

At the conference of the National Association of Head Teachers held at Leamington, Dr. J. C. O'Connor delivered a lecture on Esperanto. Replying afterwards to a vote of thanks, he stated that on Christmas morning he received a “Christmas card” from his Majesty King Edward, who said he was delighted to accept a copy of his (Mr. O'Connor's) Grammar and Dictionary, and to hear that his object was the good of the human race, and that he wished him success in his work.—*From “The Shorthand World.”*

* * * *

Will our readers kindly note that the price of Dr. O'Connor's Text Book has now been reduced to one shilling, or 1s. 1½d. post free.

* * * *

We would invite our readers to send for the programme of the Rhosllanerchrugog Chair Eisteddfod, and compete for the prize of one guinea offered for the translation of a short English piece into Esperanto. Let us encourage this first Welsh enterprise with a record number of entries. The secretary is *Mr. D. A. Price, Emrys House, Rhos, Ruabon*, who will be pleased to send the programme post free for 2½d.

* * * *

The examinations in Esperanto of the London Chamber of Commerce will take place on Monday, May 13 next, at from seven to ten o'clock in the evening, at numerous centres throughout Great Britain and the Colonies. There will be two divisions—Teachers and Senior, and Junior. Mr. D. H. Lambert, B.A., has been reappointed as examiner. Nos. 7 and 8 of THE BRITISH ESPERANTIST for last year contain copies of the examination papers. We hope to see a still larger number of candidates obtain certificates in the examination this year than even in the past.

D-RO. EMILE JAVAL.

*Vizito al Doktoro Javal je Kristnasko, 1906.
Originale verkita de HOBOMO.*

Kiam la Trio por la Tria vizitis Parizon dum la Kristnaskaj festoj, ili havis multe da aferoj por aranĝi kaj multajn vizitojn por fari. Inter tiuj ĉi estis vizito al Doktoro Javal, la eminenta okulkuracisto kiu mem blindiĝis antaŭ ses jaroj, kaj kies bedaŭregata morto antaŭ du semajnoj tiel grave malfortigas la Esperantistaron Parizan.

Estis preskaŭ la kvara horo. Malvarmega estis la vetero. Eĉ la kafejoj sur la stratoj provizis fajrujojn ekster la pordoj, por ke klientoj kaj preterpasantoj povu sin iom varmigi.

La ĉarma domo serĉata troviĝas sur la bulvarde de la *Tour Marbourg*, apud *Les Invalides*. La kvara horo batas, dum ni premas la elektran sonorilon. Riglilo estas malriglata, kaj ekstera pordo malfermita.

La atendantan lakeon ni kompreneble demandas ĉu lia mastro ĉeestas. La lakeo, kiel la aliaj geservistoj, parolas espeŝante, kaj klarigas al ni, ke Doktoro Javal multe suferas, kaj li proponas ke ni atendu ĝis la 4h.30, kiam li kredeble vekiĝos. Ni tion faras, kaj je la dirita horo, estas kondukataj en la ĉarman salonon de la suferanto.

La Doktoro kuŝas sur sofo.

“Bonan vesperon, sinjoroj. Vi estas Sinjoroj C. kaj W.?”

“Pardonon, doktoro, ni estas Doktoro C. kaj Sinjoro M.”

“Mi ne komprenas! Mi aranĝis intervjuon kun Sinjoroj C. kaj W. je la 4h.30 kaj tiu horo jam estas!”

Ni rapidis klarigi la celon de nia vizito, kiu efektive estis petegi, ke Doktoro Javal honoru nin fariĝante honora prezidanto de la Blindula Fako de la Tria Kongreso.

“Kial vi deziras, ke mi tio estu?”

“Pro tio, ke vi estas kompreneble la plej eminenta inter la blindaj Esperantistoj kaj ankaŭ pro tio, ke via nomo estas tre konata ĉe la internacia sciencularo kaj tiel havos influon sur multe da personoj, se vi ĉeestos en la Tria Kongreso, kiel honora prezidanto de la Blindula Fako.”

“Sed estas multaj personoj, kiuj tre fervore laboradas pro blinduloj, kaj kiuj faras pli multe ol mi povas. Ekzemple, Profesoro Cart!”

“Li jam konsentis esti la agada prezidanto kaj fervore klopodas pri la organizo de tre grava kunveno de esperantistaj blinduloj en Kejmbrigo.”

“Sed mi certe estos mortinta antaŭ ol okazos la Kongreso!”

“Ho, ne! Ni korege esperas, ke vi povos ĝui ankoraŭ multajn jarojn de utilega vivo.”

“Ne, mi tute ne povos veni, eĉ se mi estos ankoraŭ viva. Mi povas al vi sciigi, ke oni petis ke mi faru la Bowman paroladon antaŭ la okulistaro—eble la plej granda honoro kiun povas ricevi okulisto, sed mia manko de forto devigis min rifuzi. Tamen estas eble, ke se mi estos morta, mia nomo estos pli utila al vi, ol se mi estus viva. Oni pli estimas mortintojn! Mi pripensos vian proponon, sinjoroj, kaj respondos post tri tagoj.”

En tiu momento eniras Sinjoroj C. kaj W., kaj ni estas tre kontentaj ke ilia malfrua alveno permesis al ni havi tiun intervidiĝon. Post kvaronhora babilado ni foriris.

Nia miro ja estis grandega kiam, kunveninte ĉe la Centra Oficejo, la morgaŭan matenon, ni trovis mem Doktoron Javal, la suferanton de la antaŭa tago, nin atendanta kun lia sekretariino, tre kompetenta Esperantistino. Donacinte al ni la du unuajn ekzemplerojn, kiujn li ricevis, de sia multvalora verko, “*Inter Blinduloj*” la aminda Doktoro tre deziris inviti nin tagmanĝi kun li antaŭ nia forveturo Anglujon.

“Sed, sinjoroj, mi tute ne scias, kion mi povos doni al vi por manĝi! Kion vi deziras?”

Kompreneble ni ŝanceliĝis iom sed, vidante ke estas tute ne utile silentadi, Triano M. kuraĝis diri: “Nu, Doktoro, se mi trovas terpomojn, mi estas ĉiam en la sepa ĉielo!”

Nia afabla invitanto tiam estis tute feliĉa, kaj adiaŭdiris gajhumore, sciigante al la ĉeestantoj, ke ĉiam li “estas tre kontenta aranĝi kunvenon kun Angloj, ĉar ili ĉiam venas ĝuste je la antaŭaranĝita horo!”

Post tio, ni kompreneble tre klopodis pravigi tiun komplimenton, kaj malgraŭ la densa neĝo, kiu kuŝis sur la stratoj kaj malhelpis nian veturon, ni eniris la belege tapetitan salonon kiam la horloĝo batis la 12h.30.

Sinjorino Javal kaj malnova amiko de la Doktoro, kiu ĉiam venas raporti al li la okazin-

taĵojn de la momento en la ekstera mondo, ankaŭ ĉeestas.

Bongustega estis la matenmanĝo, kaj kiam fine alvenis la terpomoj, nia gastmastro diris: "Nun, sinjoroj, ĉu vi gustumas tiujn [ĉi terpomojn? Ili estas kuiritaj per franca oleo." Kaj efektive ili estis tre bonaj.

Post la manĝo, Doktoro Javal, kvankam blinda, mem kondukis nin en sian unuaetaĝan ĉambron, kaj paroladis kun ni dum la daŭro de duoncigaro. Li konsentis esti nia honora prezidanto, kaj ni forte instigis lin promesi ĉeesti la Kongreson.

Poste, Sinjorino Javal tre simpatie parolis kun ni. Ŝi priskribis tiun teruran tempon kiam, antaŭ ses jaroj, ŝia edzo kaj ŝi veturis Birmingham'on kaj, ankoraŭ en tiu tempo, la okuloj estis sufiĉe fortaj por legi la *Times*. Ho ve! Post kvar provoj, la efektiva rezultato de la operacioj estis tuta blindiĝo, kaj nia kompatinda amiko devis ekpalpi novajn vojojn en la lastaj jaroj de sia vivo.

Eĉ ĝis lia morto, lia opinio pri okulistaj aferoj estis tiel ŝatata, ke ofte suferantoj estis kondukitaj al li, kaj vidanta helpanto klarigis la simptomojn, kaj la blinda doktoro mem donis la necesajn konsilojn. Tiel Doktoro Javal povis vivi tre feliĉe; eĉ blindiĝo ne malpermesis al li esti utila al la homaro okulkuraciste.

* * * *

DR. EMILE JAVAL, kiu mortis antaŭ kelkaj tagoj en la 68a jaro de sia aĝo, estis tutmonde konata kiel oftalmologo. Al siaj sympatrujanoj li ankaŭ estis konata kiel higienisto, politikulo kaj societa reformisto. Naskita en la jaro 1839 li jam ekturis sian apartan atenton al la okulaj malsanoj, kiam komenciĝis en la jaro 1870 la Franca-Germana militado. Li tuj proponis siajn servojn kaj laboradis kiel milita ĥirurgo ĝis la fino de la milito. Tiam li revenis al sia elektita kampo kuracista, klopodante samtempe kiel ĵurnalisto por disvastigi la liberalajn ideojn. En 1875 oni elektis lin ĝenerala konsilanto por la Yonne, kaj poste li fariĝis ano de la Deputataro, kie li gajnis gloron tiel sur la tribuno kiel sur la komitatoj. Li persiste rekomendis, plibonigojn rilate al la lerneja higieno. Dume li neniel senzorgis pri siaj profesiaj laboroj. En 1885, laŭ bedaŭrinda ironio de la sorto, li perdis unu okulon pro glaukomo kaj, dekkvin jarojn pli poste, li perdis la alian. Tiu ĉi terura malfeliĉo neniel senkuragigis lian animon. Estis en tiu lasta epoko de lia vivo, ke li eldonis sian tre konatan verkon *Entre Aveugles* (Inter Blinduloj), kiu estas tradukita en diversajn lingvojn. En 1905 aperis lia *Physiologie de la lecture, de l'écriture et des signes en général*, kies unua eldono estis elvendita post tri monatoj. Li interesiĝis kaj energie partoprenis en multaj aferoj—en Esperanto, en la reformo de l'ortografio kaj precipe en la rimedoj por plifaciligi la staton de la blinduloj. D-ro. Javal estis ano de l'*Académie de Médecine*.—El *British Medical Journal* (trad. E. A. M.).

Lia varbiĝo je Esperanto ankaŭ malfermis por li tute novan mondon, kaj la verkinto de tiuj ĉi linioj deziras nur, ke ĉiuj vidantaj samideanoj parolu nian internacian lingvon tiel lerte kaj klare, kiel faris Dr. Javal.

Li havis multe da feliĉoj, kiuj povis kompensi al li lian teruran sorton. Edzino treege sindona kaj simpatia, kun granda familio, el kies anoj preskaŭ ĉiuj estas feliĉe geedziĝintaj, donis al li multe da feliĉo.

La granda honoro, kiun ĉiu montris al li ĉe la *Académie de Médecine* kaj ĉe la *Laboratoire d'ophtalmologie de l'École des Hautes Études de Paris*, kies Honora Direktoro li estis, ankaŭ certigis al li la grandan utilecon de lia longa vivo.

Lia malavareco rilate Esperanton estas tro bone konata por tio, ke estus necesa ĝia detala priskribo. Sen lia helpo, la Centra Oficejo aŭ ne estus tiel forte fondita, kiel ĝi nun estas, aŭ eble ankoraŭ tute ne ekzistus.

Tralego de lia verko utilos pli ol ia artikolo de kiu ajn alia verkita por komprenigi lian ĉarman karakteron kaj sentojn.

Ĉiuj Esperantistoj, kia ajn estas ilia nacio, kaj precipe la tutmonda blindularo, nepre unuiĝos kun la verkinto kaj sendos al la kompatinda familio de nia mortinta amiko, helpeganto kaj apostolo, koregan esprimon de sincera kondolenco.

* * * *

DR. EMILE JAVAL, who died a few days ago in the sixty-eighth year of his age, was known throughout the world as an ophthalmologist. To his own countrymen he was also known as a hygienist, a politician, and a social reformer. Born in 1839, he had already begun to give special attention to diseases of the eye when the Franco-Prussian war broke out in 1870. He at once offered his services, and he continued to work as a military surgeon till the end of the war. He then went back to his chosen field of practice, while at the same time he worked as a journalist in diffusing Liberal ideas. He was elected a General Councillor of the Yonne in 1875, and afterwards gained a seat in the Chamber of Deputies, where he made his mark both in the Tribune and in committees. He was a persistent advocate of reform in the hygiene of schools. Meanwhile he did not neglect his professional work. In 1885, by a sad irony of fate, he lost an eye from glaucoma, and fifteen years later he lost the other. This terrible affliction did not daunt his spirit. It was in a later period of his life that he produced his well-known work, *Entre Aveugles*, which was translated into several languages (including Esperanto). In 1905 appeared his *Physiologie de la lecture, de l'écriture, et des signes en général*, of which the first edition was exhausted in three months. He took a keen interest in many things—in Esperanto, in spelling reform, and particularly in the means of improving the condition of the blind. Dr. Javal was a member of the *Académie de Médecine*.—From *The British Medical Journal*.

LA ANGLA LINGVO KIEL LINGVO INTERNACIA.

ENGLISH AS INTERNATIONAL LANGUAGE.

*Verkita de PROF. LAVAL, Haubinda.**Eltirita, laŭ afabla permeso, el "GERMANA ESPERANTISTO."*

Aperis en la grava ĵurnalo *New York Herald* onga artikolo kun jenaj sensaciaj titoloj kaj titolojetoj: "Kuniĝu por simpligi nian ortografion anglan—Eminentaj scienculoj en la Komitato por la plisimpligo de l' ortografio. — Carnegie promesis pagi la elspezojn. — Li kredas, ke propaganda movado por tutmondigi la lingvon anglan povas helpi al la universala paco."

Tiuj titoloj sufiĉe klarigas la celon de la movado, kiun la tutmonde konata S-ro. Carnegie subtenas per sia aŭtoritato kaj siaj milionoj. Tiu movado estas duobla: ĝi celas la edukadon, kaj ĝi ankaŭ volas enkonduki lingvon internacian.

Certe neniu opinios, ke oni ne bezonas aliformigi kaj plisimpligi la anglan lingvon. Ĝis la 17a centjaro la ortografio ne estis ankoraŭ fiksita, kaj precipe la literoj mutaj estis ankoraŭ pli multaj ol nun. Tiu anarkia senreguleco malaperis iom post iom, sed tamen la angla ortografio estas tute arbitra. Krom la fremduloj, kiujn iliaj inklinoj aŭ bezonoj devigas lerni tiun lingvon, kian penon havas la Angloj mem por lerni la korektan skribmanieron de sia propra idiomo! Jam la Germanoj reformis sian lingvan ortografion, kaj elpelis el la vortoj multe da literoj senutilaj, kiel "h," aŭ la duoblajn vokalojn "oo," "aa" k.t.p., tiamaniere, ke la ortografio germana estas pli fonetika ol tiu de la aliaj lingvoj. La Francoj mem kuraĝas nun malpiege tuŝi al monumento ĝis nun sankta. Estas tute kompreneble, se la Angloj ankaŭ montriĝas tiel prudentaj kiel la aliaj popoloj.

Sed S-ro. Carnegie ne laboras nur por siaj samlandanoj aŭ samlingvanoj: li ankaŭ volas doni al la mondo lingvon komunan, ĉar li opinias prave, ke la paco inter la civilizitaj nacioj ne povas ekzisti sen tutmonda lingvo. Certe, ni Esperantistoj ne batalos kontraŭ tiu ĉi ideo, ĉar S-ro. Carnegie kaj lia komitato havas la saman celon kiel ni; sed la rimedoj estas tute malsimilaj, kaj pri tiu punkto ni ne povas pravigi la movadon de S-ro. Carnegie; ni

There has appeared in an important newspaper, *The New York Herald*, a long article with the following sensational titles and sub-titles:— "Unite to Simplify our English Orthography—Eminent Scientists on the Committee for the Simplification of Spelling—Carnegie Promises to Pay the Expenses—He Believes that a Propaganda Movement to Make English Universal would forward Universal Peace."

These headings give a pretty clear idea as to the object of the movement which Mr. Carnegie, well known all over the world, is supporting with his authority and his millions. The movement is a two-sided one: it has an educational aim, but it also desires to introduce an international language.

Certainly no one would deny that the English language needs reform and simplification. Up to the seventeenth century its orthography was not fixed, and the mute letters, in particular, were still more numerous than at present. This chaotic irregularity has gradually disappeared, but English spelling is, nevertheless, entirely arbitrary. Not to speak of the foreigners whose inclinations or needs oblige them to study the language, what a trouble English people themselves have to learn the correct way of writing their own tongue! The Germans have already reformed the orthography of their language and eliminated from its words many useless letters, such as *h*, or the double vowels *oo*, *aa*, &c., so that the spelling of German is more phonetic than that of the other languages. Even the French have ventured now to touch with sacrilegious hands a monument sacred hitherto. If the English people are showing themselves equally sensible in this matter as the other nations, it is not to be wondered at.

But Mr. Carnegie is not working only for his fellow-countrymen or for those who speak his own tongue; he also wants to provide the world with a common language, for he is rightly of opinion that peace between civilised nations is not possible without a universal language. Certainly we Esperantists are not going to contest that idea, for Mr. Carnegie and his committee have the same aim as ourselves; but the means are totally different, and it is upon this point that we cannot find any justification for Mr. Car-

laboras "sur neŭtrala lingva fundamento," kaj li volas enkonduki la lingvon anglan kiel lingvon tutmondan.

Mi ne ripetas tie ĉi la konatajn argumentojn kontraŭ la enkonduko de lingvo nacia kiel lingvo internacia; ĉar estas sendube por ĉiuj, ke ĉiu popolo estus ĵaluza, se oni tutmondigus la lingvon de alia popolo; estas ankaŭ sendube por ĉiuj, ke tia enkonduko estus danĝera por la komerca ekvilibro en Eŭropo. Nur unu punkton mi dezirus pritrakti iom detale, nome; ĉu la plisimpligita angla lingvo de S-ro. Carnegie estus tiel facile lernebla, ke ĝi povus esti akceptata kiel tutmonda lingvo?

S-ro. Carnegie estas anglalingvano, kaj por li estas nur unu malfacilaĵo en la lernado de lia lingvo, nome la ortografio, kaj li verŝajne kredas, ke se tiu malfacilaĵo malaperos, la lingvo estos pli facile lernebla. Jes, por li kaj liaj samlingvanoj. Sed ĉu S-ro. Carnegie kredas, ke la fremduloj, kiuj lernas la lingvon anglan, devas nur lerni la formojn de la vortoj? Ĉu S-ro. Carnegie kredas, ke, korektante la ortografion, li samtempe korektos la elparoladon? Kiajnmaniere li skribos la vortojn "theater" aŭ "idea" li estos devigata konservi tute nefonetikan elparoladon, aŭ, se li volas enkonduki ortografion similan al la elparolado, oni ne povos rekoni la tiel ŝanĝitajn vortojn.

Sed elparolado kaj ortografio ŝajnas al ni nur ludoj, kiam oni komparas ilin kun la gramatiko. Oni tre laŭdis la facilecon de la angla gramatiko; oni tro multe laŭdis ĝin; certe ĝi estas multe pli facila ol la franca kaj la germana; sed ĉu ĝi estas facila? Mi sentime respondas: Ne. — Io, ekzemple, estos ĉiam malfacile lernebla por la fremduloj, tiel en la angla lingvo, kiel en la aliaj; tio estas la uzado de la prepozicioj, kiu ne estas tiel bone fiksita kiel en Esperanto; tio estas ankaŭ la ebleco, kiu ekzistas en la angla kiel en la germana lingvo, ŝanĝi la sencon de verbo per prepozicio. Ekz.: *to go* = iri; *to go for* = iri por serĉi; *to go in for* = esti por, entrepreni, k.t.p.; *to get* = ricevi, k.t.p.; *to get into* = eniri, eniĝi, fali en, konatiĝi kun, k.t.p. — S-ro. Carnegie ne povas aliigi la internajn mem de la lingvo, kaj forigi la 200 neregulajn verbojn; li skribos eble pli simple (aŭ ne) la vortojn *teeth*, *feet*, *children*, sed li ne povas ebligi, ke tiuj vortoj ne estu neregulaj multenombraj formoj de *tooth*, *foot*, *child*; li ankaŭ ne povos ŝanĝi la elparoladon de la vorto *women* (elparolu = wimen), multenombra formo de *woman* (elp. : wuman). —

negie's movement; we work "on the basis of a *neutral* language," but he wishes to introduce *English* as the universal language.

I do not repeat here the well-known arguments against the introduction of a *national* language as the international language; for it is clear to all that any nation would be jealous, if the language of another were to be made universal; it is also clear to all that such an introduction would be a danger to commercial equilibrium in Europe. There is only one point that I would like to discuss in some detail—namely, would Mr. Carnegie's simplified English be so easy to learn that it could be accepted as a universal language?

Mr. Carnegie's native language is English, and for him there is only one difficulty in the learning of his language—namely, the spelling; and very likely he thinks that if that difficulty should disappear, the language would be easy to learn. Yes, by him and those who use the same language as himself. But does Mr. Carnegie think that foreigners who learn the language have merely to learn the forms of the words? Does Mr. Carnegie think that, by correcting the spelling, he will at the same time correct the pronunciation? In whatever manner he writes the words *theatre* or *idea*, he will be obliged to preserve an entirely unphonetic pronunciation, or, if he is going to introduce a spelling in accordance with the pronunciation, the words so changed would not be recognisable.

But pronunciation and orthography appear to us but child's play when compared with the grammar. The easiness of the English grammar is highly praised, too highly praised; it is, certainly, much more easy than the French and German, but is it easy? I do not fear to answer: No. Something will, for example, always be hard for foreigners to learn in either the English or other languages; take, for instance, the use of the prepositions, which are not so well determined as in Esperanto; or again the possibility, existing in both the English and German languages, of altering the sense of a verb by means of a preposition. For example: *to go* = iri; *to go for* = iri por serĉi; *to go in for* = esti por, entrepreni, &c.; *to get* = ricevi, &c.; *to get into* = eniri, eniĝi, fali en, konatiĝi kun, &c. Mr. Carnegie cannot alter the very internals of the language and remove the 200 irregular verbs; he may (or not) write the words *teeth*, *feet*, *children*, more simply, but he cannot prevent these words being irregular plural forms of *tooth*, *foot*, *child*; nor can he change the pronunciation of the word *women* (pronounced *wimen*), plural form of *woman* (pro-

Li devas do konfesi, ke, eĉ se li plisimpligos la ortografion en sia lingvo, niaj lernantoj tamen bezonos 5 aŭ 6 jarojn en niaj gimnazioj por sufiĉe bone lerni ĝin. Estas do tute sendube, ke tiu entrepreno estas neefektivigebla revo: tiu komitato tre utilos al la Angloj mem, kaj al la fremduloj, kiuj deziras lerni la lingvon de Shakespeare; sed S-ro. Carnegie ne estas prava, kiam li antaŭvidas, ke la angla lingvo fariĝos iam tutmonda.

Cetere ni Esperantistoj nenion devas timi, ĉar la plimulto de la Angloj kaj Amerikanoj ne ankoraŭ akceptis tiun ŝanĝon en ilia lingvo. Efektive oni legas jenon en la nomita artikolo de *New York Herald*: — “Oni preparas vastegajn projektojn reformajn, sed oni bezonas multe da jaroj por plene efektivi ilin.” La Esperantistoj do povas dormi trankvile, aŭ pli bone, ili povas trankvile propagandi: la danĝero ne ankoraŭ estas grava. Kiam la anglolingvanoj interkonsentos pri la reformoj necesaj en sia lingvo, Esperanto estos venkinta. Kia domaĝo tamen, ke S-ro. Carnegie ne volas helpi nin: tiel ni povus “skui la mondon.” Sed ni plenumos solaj nian sanktan laboron, kaj ni havos tiom pli da merito.

NOTE.—Full particulars as to the spelling reform movement can be had from the SIMPLIFIED SPELLING BOARD, 1, *Madison-avenue, New York*.

nounced *wuman*). He must acknowledge, then, that, even if he simplifies the orthography of his language, our students will still need five or six years at the grammar schools to get an adequate knowledge of it. There is not the least doubt, therefore, that the undertaking is an impracticable dream; the committee will be of great advantage to the English themselves and to foreigners who are desirous of studying the language of Shakespeare; but Mr. Carnegie is not right in expecting that the English language will at some time become universal.

Moreover, we Esperantists have nothing to fear, as the majority of English and Americans have not yet accepted this change in their language. In fact, the following may be read in the article mentioned from *The New York Herald*:—“Vast systems of reform are being prepared, but it will take many years to carry them into full effect.” Esperantists can therefore sleep in peace, or rather, they can go on quietly with their propaganda. There is no serious danger yet. By the time the English have come to agreement among themselves as to the reforms which their language requires, Esperanto will have conquered. Nevertheless, what a pity it is that Mr. Carnegie will not help us! Then we could “shake the world.” But we will fulfil our sacred work alone, and it will be so much the more to our credit.

LA OPINIO.

El la hispana teksto de Campoamor.

Esperantigita de HAROLD SWIFT.

Ho ve! Kara Karolino mia!
Mi neniam povos ŝin forgesi!
Aŭdu ĉiuj, kion oni diris,
Rigardante ĉerkon preterpasi.

Pastro diris: “En ĉiel’ ŝi kantas!”
Kuracisto: “Jam doloro ĉesis!”
Ŝia patro: “Ploro min sufokas!”
Kaj la morton la patrin’ alvokis.

Diris knabo: “Kiaj belornamoj!”
Kaj junulo: “Ŝi belega estis!”
Virgulino ĝemis: “Malfeliĉa!”
Nur maljunulino ŝin gratulis.

“Dormu pace!” kore diris iuj;
“Ho, adiaŭ!” la aliaj kriis;
Filozofo: “Nu, ŝi jam finiĝis!”
Sed poeto: “Ne! Anĝel’ naskiĝis!”

HONTINDA SENDANKEMECO.

Verkita de R. WHITAKER.

Nia najbarino, Sinjorino B., posedis bonegan kaj varmegan koron, sed ŝi estis tre naiva kaj kredema. Ĉiu almozulo povis facile trompi ŝin, ĉar ŝi estis ĉiam preta kredi ĉion malĝojan, kiun povis elpensi ŝiaj almozpetantaj vizitantoj; tiu, kiu povis rakonti al ŝi la plej mizeran, kortuŝantan fabelon ĉiam havis la plej bonan ŝancon ricevi ŝian helpon. Ĉiu senhonta hipokritulo povis facile eksciti ŝian kompaton.

Inter ŝiaj pensiuloj estis dika, fortika virino, kiu de multaj jaroj vizitadis ŝin ĉiusemajne. Fine nia najbarino ŝanĝis sian loĝejon kaj la almozulino, ĉe sia sekvinta vizito, trovinte la domon neokupata, petis de mia edzino la adreson de la Sinjorino B. “Mi nenion scias,” respondis mia edzino. “Dio mia,” ŝi ekkriis kun indigna voĉo kaj sulkiganta frunto; “formovi ne dirinte al mi unu solan parolon pri ŝia intenco; estas vere nekredible hontinde; kvin jarojn mi neniam mankis viziti ŝin ĉiusemajne por ricevi ŝian helpon,” kaj foririnte, ŝi ĉiam murmuradis, “Nekredible ja hontinde.”

ANSWERS TO CORRESPONDENTS.

L. S. (Sydenham).—The very best school for acquiring facility in speaking Esperanto is the annual Congress. As the next Congress will be held in the coming August at Cambridge, you will then have an excellent opportunity for practice with persons of all nationalities. In order to reap the best advantage, you should prepare yourself by regularly attending the meetings of an Esperanto club, and by correspondence, preferably with foreigners. The London Esperanto Club meets every Friday at the St. Bride Institute, Fleet-street, from 6.30 to 9.30 p.m. The words **nemulte** and **malmulte** are, of course, different; they mean *few* in the senses: *not many*, and *few* (the exact opposite of *many*); *a few* in the sense of *some*, *certain*, can be rendered by **kelke da**, **kelkaj**.—A. E. W.

G. D. L. (Liverpool).—The pejorative suffix **aĉ** was suggested some years ago by the well-known Esperantist S-ro. E. Boirac, President of the "*Lingva Komitato*." It is not among the fundamental words, and has not, we believe, been used by Dr. Zamenhof, or appeared in any dictionary. Although occasionally met with in the journals, it cannot yet be regarded as a generally accepted word.—A. E. W.

R. W. (Bradford).—As to the word **aĉo**, see above. You have rightly dissected **fort-el-uzo**; it means, as you divine, *exhaustion* or *using up of strength*. **Lirismo**, we suppose, means *lyricism*—here, of course, used in a humorous sense; *liricismo* would have been better, following the analogy of **galicismo**, **anglicismo**; *ismo* not being an Esperanto suffix, international words ending in *ism* become naturalised Esperanto by the mere change of spelling necessary to conform them to its phonetic principles (see rule 15 of the *Plena Gramatiko*), hence: **lirika**, **lirikisto**, *lyric*, *lyricist*; but *lyricalness*, *lyricism*—**lirikeco**, **liricismo**.—E. A. M.

J. G. M. (Norwich).—We agree with you that the text-book from which you quote gives the impression that the combinations **eŭ**, **ej** and **uj** should be pronounced in two syllables. They are, however, monosyllables, exactly as any other combination of a vowel and a consonant—for instance, **ol**, **or**, **oj**, **el**, &c. The vowels **a**, **e**, **i**, **o**, **u**, are the only letters in Esperanto which can form syllables by themselves, as in: **ba-la-u**, **he-ro-o**, **ne-u-lo**. Consonants, such as **jo**, **ŭo**, **lo**, **ro**, cannot stand alone, but need the help of another letter, as in: **fraŭ-lo**, **kra-jo-no**, **pruj-no**, **ho-ro**, **pa-laj**. To pronounce **eŭ**, **ej**, **uj**, give them the values of the separate letters of which they are composed; **e** as *ea* in *dead* (pronounced rather long, and without the final *ee* sound heard in *day*); **j** as *y* in *yes*, **u** as *oo* in *pool*, and **ŭ** as *ŭo*, or *w* in *wet*. See also replies in November and January numbers.—E. A. M.

J. D. (Couterne).—Dankon! Ni konsentas, ke eble nia kvinfoja uzado de **kiam** sur paĝo 26a ne estas bona laŭ internacia vidpunkto; ni do jam ne ĝin uzos tiel en la estonteco. Ĉar ni celas, kompreneble, internacian stilon, ni estas ĉiam dankaj pro amika helpo en tiu rilato.—A. E. W.

G. M. (Princeton, U.S.A.).—We are inclined to believe that you are right in advocating the forms to which you refer. But since we find no instances of their use in the works of Zamenhof and other good authors, we still entertain some misgiving as to whether they

are really permissible. On the other hand, we find no inconvenience in avoiding them, and think it safer, for the present, not to open a discussion which we may afterwards regret. In the meantime, we are seeking the opinion of authorities more competent than ourselves.—A. E. W.

G. A. B. (Inverness).—A critical spirit is the best guarantee of your final thorough acquisition of the language. But we recommend that the acquisition be made from the literature itself, to which the text-books are merely introductions or stepping-stones. Do not waste your time in criticising their supposed inaccuracies until you can do so from first-hand knowledge gained from the literature. When we say, in English, *I write*, we sometimes mean *mi skribas*, at other times we mean *mi skribadas*, and again at other times we mean *mi estas skribanta*; and in Esperanto we choose the form best suited to the occasion. When either of two will suit, we choose the simpler form, irrespective of the custom ruling in English or any other language. When conversing or writing an original composition in Esperanto, we should not translate our national phrases, but should *think in Esperanto*.—A. E. W.

H. W. C. (Loughborough), W. McL. (Dulwich).—"We have it laid down as an inflexible rule that the sound of the letters is always the same whether initial, medial, or final, and that every letter must be sounded." This is so, and it follows from Rule 9 of our grammar: *Ĉiu vorto estas legata, kiel ĝi estas skribita*. The guides given in the various English text-books are in many cases merely approximations to help beginners, and in some cases they contradict one another as you point out. To have perfectly correct pronunciation of the combinations **aj**, **oj**, **ej**, **uj**, **ai**, each of their letters should have its own value (see reply to J. G. M.); the **o** a pure round *oh*, without a trace of the final *oo* heard in *low* and *boat*—it is, in fact, nearer the vowel sounds in *for*, *law*, *bought*, *caught*. All the vowels should be of medium length, neither long nor short, but beginners should be careful not to clip them as is done in English. *Eestas*, not *eystas*, the **e** (somewhat lengthened) in *bend*. Note carefully that the sounds in *note*, *coat*, *boat*, *may*, *cake*, *fate*, are really diphthongs, especially as heard in London and the South of England. **Aŭ** should be pronounced as *ahŭo*, the German *au* in *Haus*, not quite the *ou* in the English *house*. The lessons in *The North American Review* are a reprint of "A Primer of Esperanto," published by the B.E.A.—E. A. M.

E. F. McP. (Chicago).—Pronounce **Sanktan** exactly as written, certainly not as *sangtan*; such softening is neither necessary nor allowed. **Kajo**=quay, platform, landing-stage.—E. A. M.

R. F. (Bhandara).—**Cifer'** and **ĉifr'**. We are in agreement with your remarks on these roots. The first means *figure* or *cipher*; the second, evidently from its usage in F. K., has the sense of the English *cipher* in the terms: *cipher-code*, *cipher-telegram*, to *cipher*=to write in cipher or secret characters. Why **ĉifr'** has not yet appeared in any dictionary we do not know; it certainly appears to be necessary.—E. A. M.

G. A. (Littlehampton).—We cannot explain the usage you mention. The story was translated by Dr. Zamenhof himself and appears to follow the original very closely.—E. A. M.

H. F. G. (Lincoln).—**Anonco** is a general term meaning *announcement*, *advertisement*, *notification*; while

reklamo (not one of the fundamental words, by the way) means *advertisement, puffery*, in a commercial or similar sense. (2) **Kara**=*dear, expensive, precious*, and *essentially* has nothing to do with affection, although of course it can be used in such expressions as "mia kara," "mia karulino" *my dear, my darling (precious one)*; **estimata** and **amata** are the terms for esteem and affection. (3) **Nekara** and **malkara** have by no means the same meanings, they are *inexpensive* and *cheap*; **nelegebla**=*illegible*, **mal** denotes exact opposites. (4) **Pli** is the comparative *more* (see Rule 3); **plu**=*further, longer, more*, used with reference to time and space, but not as a comparative. Examples: **pli bona**, *better*; **pli da mono**, *more money*; **li povis pli multe fari, ol ŝi**, *he was able to do more than she*, but **li ne povis kuri plu**, *he was not able to run any more*; **li ne povis diri unu vorton plu**, *he could not say another word*; **la vorto ne ekzistas plu**, *the word no longer exists*;

la plua iro de la afero dependas de la respondo de la reĝo, *the further course of the affair depends on the king's reply*. **Kial**=*for what reason, why*; **kia-maniere**=*in what manner, how*. (5) No. (6) No, the tonic accent is *always* on the penultimate. (7) Yes, if you wish, also **glitkuri, glitiri**, &c.—E. A. M.

R. E. F. (Leeds).—J has only one pronunciation, no matter in what part of the word it stands—the *y* in *yes*. With you, we think that the word *ruin* is a bad one as a guide to the sound of **uj**. Give to each letter its proper alphabetical value, as advised "J. G. M.," and you will have no trouble.—E. A. M.

E. H. E. (Penarth).—La gravuraĵo sur la koverto de *l'* ĵurnalo, al kiu *vi* aludas, certe ne estas bela. Cetere, ĝia politiko nin ne koncernas; Esperanto estas lingvo tute neŭtrala, kaj oni povas ĝin uzi en kia ajn celo. La diritajn ulojn kaj ilian folion ni ne konas.—E. A. M.

FAKO DE KORESPONDADO INTERNACIA. (F.K.I.)

149. **Pastissou, Béziers (Francujo)**.—S-ro. J. Fize sendos cent malsimilajn poŝtmarkojn el francaj kaj holandaj kolonioj kontraŭ cent malsimilaj poŝtmarkoj el anglaj kolonioj, prefere malnovaj.

177. **London (Anglujo)**.—Samideanoj ⁽²⁰⁾ ĉiulandaj, kiuj havos la afablecon sendi ilustritajn poŝtkartojn al la Esperantaj kursanoj en *Norda Politeknika Lernejo*, 180, *Holloway-road, N.*, ricevos respondojn kaj informojn pri Kejmbrigo, ejo de la venonta kongreso kaj, laŭ peto, vidaĵon de tiu urbo.

183. **Reims (Francujo)**.—S-ro. Bréduillieard, 40, *av. de Laon*, petas la seriozajn kolektantojn de poŝtmarkoj fari al li sendaĵon rekomenditan, havas por interŝanĝo bonajn francajn koloniajn kaj aliajn.

184. **Pskov (Rusujo)**.—S-ro. Eugen Tarhov, *Gogolevskaja vilken*, deziras korespondadi per ilustritaj poŝtkartoj.

185. **Rennes (Francujo)**.—Sinjoro kaj Fraŭlino Jamin, 18, *rue Hoche*, deziras korespondadi per ilustritaj poŝtkartoj.

186. **Loughborough (Anglujo)**.—S-ro. H. W. Cook, 63, *Forest-road*, deziras korespondadi letere pri la fotografarto kun amatoroj alilandaj.

187. **Carrickmacross (Irlando)**.—S-ro. J. J. Sheolin, *Main-street*, deziras korespondadi poŝtkarte aŭ alie kun alilanduloj.

188. **Blackpool (Anglujo)**.—F-ino. Metcalf, 44, *Buchanan-street*, deziras korespondadi per poŝtkartoj ilustritaj. Tuj kaj ĉiam respondos.

189. **Vickerstown, Barrow - in - Furness (Anglujo)**.—Fraŭlinoj Ruth, Dorothy, Irene Caesar, 4, *Douglas-street*, dez. interŝanĝi poŝtkartojn kun gealilanduloj. Ĉiam kaj tuj resp.

190. **Blackpool (Anglujo)**.—S-ro. G. R. Mills, 34, *Granville-road*, havas 20 lernantojn (16-ĝis 30-jaraj), kiuj dez. korespondadi kun alilandaj lernantoj de Esperanto. Li sendos adresaron post ricevo de poŝtkarto.

191. **Attica (Ohio, U.S.A.)**.—S-ro. S. L. Heabler, muelisto, deziras komunikiĝi kun ĉiulandaj muelistoj por reciproka plezuro kaj profito.

192. **St. Etienne (Bassevilles, Francujo)**.—S-ro. A. Devun, al kiu sendos 20 ju pli maloftajn p-markojn li sendos des pli belajn poŝtkartojn kun sciigoj pri St. Etienne.

193. **London, N.W.**.—Anoj de *Working Men's College* (Kolegio por laboristoj), *Crowndale-road*, tre dez. starigi laŭsisteman korespondadon pri la laboristaj kaj societaj aferoj kun alilandaj gefratoj en la ĉefaj homcentroj.

194. **Pskov (Rusujo)**.—S-ro. A. Tomlin, *Puŝkinskaja ul.* deziras havi korespondadon pri lingvo Esperanto per ilustritaj poŝtkartoj kaj ŝanĝi per manovaj poŝtmarkoj.

195. **Pskov (Rusujo)**.—S-ro. Artur Kunos, *Uspenskaja ul. d. Tokareviĉa*, dez. korespondi per ilustritaj poŝtkartoj kaj ŝanĝi poŝtmarkojn. Ĉiam akurate respondos.

196. **Nantes (Loire-Inférieure, Francujo)**.—S-ro. J. Thebaud, 11, *rue Copernic*, deziras korespondadi internacie.

197. **Hull (Anglujo)**.—S-ro. W. E. Walkington, 55, *Sculcoates-lane*, deziras interŝanĝi ilustritajn poŝtkartojn kun gealilandanoj. Ĉiam kaj tuj respondos.

198. **Aŭstralio**.—Kar. gekoresp., Viaj skribaĵoj ĉiam donas plezuregon. Tro da okupateco kaj koresp. neblig. eĉ resp-eton, Pardonu.—J. Booth.